

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ Α' ΤΟΜΟΥ

Ιανουάριος 1963 — Δεκέμβριος 1964

Τεύχη 1 — 10

*Επιστημονικὸν ὄργανον τοῦ Συλλόγου Παιδαγωγῶν - Ψυχολόγων
Πτυχιούχων Πανεπιστημίων Ἐξωτερικοῦ*

ΕΚΔΟΤΗΣ ΙΩ. ΚΑΜΠΑΝΑΣ ΑΘΗΝΑΙ

Ε.Υ.Δ. της Κ.τ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2007

ΚΥΡΙΑ ΑΡΘΡΑ

	Σελ.	Τεῦχος
<i>Τῆς Συντάξεως</i> : Ἡ ἔκδοσις	1	1
» » : Προβλήματα σχετιζόμενα μετὰ τὴν σύνταξιν ἀναλυτικοῦ προγράμματος	1	B
» » : Ὑπόμνημα πρὸς ἔξοχ. Ὑπουργὸν Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ὀρησκευμάτων	1	4
» » : Πρὸς τὸν δεῦτερον τόμον μας	1	6

Μ Ε Λ Ε Τ Ε Σ

I. ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ - ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ - ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ - ΚΡΙΤΙΚΗ

<i>Κ. Ἀνανιάδης</i> : Ἡ ἀγροτική ἐκπαίδευσις στὰ πλαίσια τῆς γενικῆς Παιδείας	15	6
<i>Κ. Ἀνανιάδης - Γ. Μαραγκουδάκης</i> : Ἀγροτική καὶ Ἀγροτεχνική ἐκπαίδευσις στὴν Ἑλλάδα	59	7
<i>Φιλίπ Βερνόν</i> : Σύγχρονοι ἀπόψεις περὶ νοημοσύνης καὶ μετρήσεως αὐτῆς (μεταφρ. Τ. Πασσάκου-Κυριαζοπούλου)	19	2
» » : » »	15	3
<i>Ἄρ. Βουγιούκα</i> : Τὰ φαινόμενα τῆς προσαρμογῆς στὴ λειτουργία τῆς ἀντιλήψεως	3	4
» » : Ἡ διαδικασία τῆς μαθήσεως	51	7
<i>Θεοφράστου Γέρου</i> : «Ἐκπαιδευτικὴ Μεταρρύθμισις» (κριτικὴ)	8	5
<i>Γ. Γεωργιάδης</i> : Τὸ Ἀμερικανικὸν σύστημα ἐκπαιδεύσεως	92	8
<i>Π. Ε. Δέρα</i> : Ὑπαρξισμὸς - Ἀγωγή, Ψυχολογία καὶ Ψυχιατρικὴ	161	9
<i>Ἔρנסτ Κασίρερ</i> : Τί εἶναι ἄνθρωπος. Μετάφ. - Σχόλια Θ. Γέρου	9	1
» » : » » » » » »	14	2
» » : » » » » » »	13	3
<i>Βασίλ. Α. Κονιδιτσιώτου</i> : Διαλεκτικὴ Ἀγωγή	3	1
» » : » » » »	11	2
<i>Βασ. Ι. Δαζανᾶ</i> : Abbé de l' Erpée, ὁ θεμελιωτὴς τῆς ἀγωγῆς τῶν κωφαλάλων	215	10
<i>Γεωργίου Μαραγκουδάκης</i> : Ψυχολογία Μαθήσεως καὶ ἀναλυτικὸ πρόγραμμα	140	9
» » : Στοιχεῖα Νευροφυσιολογικῆς Ψυχολογίας	14	1
<i>Ἄντ. Μπενέκου</i> : Εἰσαγωγή στὴν Ψυχολογία τοῦ Bruner	22	2
» » : » » » »	19	3
» » : Προβλήματα καὶ πειραματισμοὶ γύρω ἀπὸ τὴν διδασκαλία τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν	107	8

	Σελ.	Τεύχος
Ι. Σ. Μπρούνερ : «Η έννοια τῆς δομῆς στὴ σύγχρονη Παιδαγωγική» κατὰ μετάφραση Γ. Μαραγκουδάκη καὶ Ἀντωνίου Μπενέκου	11	5
Κ. Πασάκου : Σύγχρονος ἐπιστημονικὴ ἔρευνα καὶ μέθοδοι εἰς Ψυχολογίαν καὶ Παιδαγωγικὴν	21	1
» » : » » »	32	2
Γ. Κ. Παπαγεωργίου : Δυσκολίες στὴν ἀνάγνωση καὶ γραφὴ .	199	10
Τριαντ. Τριανταφύλλου : Αἱ ἀνθρώπιναι σχέσεις εἰς τὴν Ἀγωγὴν	2	6
Κ. Χάρη : Ἡ ἐπιστημονικότης τοῦ διδασκάλου καὶ ἡ στάθμη τῶν σπουδῶν του	78	7
Λ. Χουσιάδα : Παρατηρήσεις γιὰ τὴν ἐπαγωγικὴ καὶ παραγωγικὴ σκέψη	4	2

II. ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ - ΕΙΔΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΦΗΡΜΟΣΜΕΝΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ - ΨΥΧΙΚΗ - ΥΓΙΕΙΝΗ

Διδακτικοὶ πειραματισμοὶ

Α. Βουγιούκα : Ἐνα εὐκαιριακὸ θρησκευτικὸ μάθημα	181	9
» » : Ἡ προσφορὰ τοῦ Ζαχ. Παπαντωνίου στὰ παιδικὰ γράμματα	36	2
Θεοφράστου Γέρον : Ἡ Ὀρθογραφία τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 1 διδακτικὸν πρόβλημα τοῦ σχολείου	47	3
» » : » » »	35	4
» » : » » »	32	5
Α. Κακαβούλη : Παιδικὰ ἐλαττώματα καὶ ἡ ἀντιμετώπισίς των εἰς τὸ σχολεῖον	39	4
Εὐθ. Κασιώλα : Πορίσματα τέστ Ἀναγνώσεως	30	1
» » : » » »	44	2
» » : » » »	18	4
» » : » » » καὶ Ἀριθμητικῆς	15	5
» » : Τὸ πρόβλημα τῶν καθυστερημένων μαθητῶν στὸ σχολεῖο	186	9
» » : » » »	230	10
Ἀντ. Κρέτση : Ἡ μαθητοποίηση τοῦ μαθητοῦ	26	1
» » : » »	32	2
Γ. Κυριαζοπούλου : Ἡ Σύνταξις τοῦ συγχρόνου Ἀναλυτικοῦ προγράμματος	34	1
» » : » » »	48	2
Ν. Δυμπέρη : Πρότυπα Δημοτικὰ Σχολεῖα	132	8
Γ. Μαραγκουδάκη : Σχέδιον Ἀναλ. Προγραμ. τῆς Α' τάξεως τοῦ Δημ. Σχολείου	1	3

		Σελ.	Τεύχος
	<i>Αντ. Μπενέκου</i> : Συμβολή εις τὸ πρόγραμμα συγκεντρώσεως τῆς διδακτέας ὕλης	24	4
	» » : » » » »	27	6
<i>Τῆ</i>	<i>Γ. Ξεκάλου</i> : Τὸ πρόβλημα τῆς ἀναπτύξεως τῆς κοινωνικότητος εἰς τὸ παιδί	26	2
»	» » : » » » »	26	3
»	» » : » » » »	12	4
	<i>Εὐαγ. Παπαγιαννάκη</i> : Τὰ τρία «Τί»	21	4
	<i>Δ. Κ. Παλυβοῦ</i> : Ἡ ψυχολογία τῶν πεποικισμένων παιδιῶν	174	9
»	<i>Κ. Πασσάκου</i> : Προσπάθειαι ψυχολογικῆς καὶ Παιδαγωγικῆς παρακολουθήσεως τοῦ μαθητοῦ	195	9
	» » : » » » »	243	10
	<i>Ν. Πετρουλάκη</i> : Πηγαι καὶ μορφῆ μαθήσεως	28	5
	<i>Ἑλπ. Σταματάκη</i> : Ἡ φιλολογία τῶν παιδιῶν	228	10
<i>Ε</i>	<i>Ἰω. Χαραλαμποπούλου</i> : Τὰ προβλήματα τῆς Ψυχικῆς Ὑγιεινῆς τοῦ λαοῦ μας	38	1

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΕΣ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

	<i>Θ. Γέρον</i> : Educational Strategy for developing Societies τοῦ Adam Curle — Κριτικὴ Ἀνάλυση	90	7
	<i>Τ. Κυριαζοπούλου</i> : Ἡ Ἐπέκτασις τῆς ὑποχρεωτικῆς φοιτήσεως	137	8
	<i>Ἰω. Καμπανᾶ</i> : Ἐπιθεώρηση τοῦ βιβλίου Ἰω. Κυριαζικίδου : «Εἰσαγωγή στὸν ἐπαγγελματικὸ προσανατολισμὸν»	148	10
	<i>Κ. Κίτσου</i> : Ἰδρυσις Ἰνστιτούτου τῶν ἐπιστημῶν τῆς ἀγωγῆς	35	5
	<i>Ν. Μπάρκα</i> : Ἐκθεσις ἀναφερομένη εἰς τὰς ἐργασίας τοῦ ἐν Ἀθῆναις συγκληθέντος Διεθνoῦς Συνεδρ. Μαθημ)κῶν	40	6
	<i>Αντ. Μπενέκου</i> : Ἐπιθεώρηση βιβλίου : 1) Ἑλπ. Σταματάκη : «Ἡ ἐπιμόρφωσις τῶν ἐνηλίκων» 2) Reiser - Leythman - Frankl - Lefgren : «Μιὰ προσπάθεια συνενώσεως τῆς ἀνθρωπίνης γνώσεως» Μεταφρ. Σχόλια Τρ. Τριανταφύλλου καὶ Γ. Μαραγκουδάκη. 3) Δ. Κ. Βακάλη : «Ἡ Ἐνιαία Συγκεντρωτικὴ Διδασκαλία»	95	7
	» » : Ἡ ἐπιθεώρησις τοῦ βιβλίου Ν. Πετρουλάκη : «Γενικὴ Διδακτικὴ»	147	8
	<i>Γ. Ζύδη</i> : Στατιστικὴ περὶ ἀνωτάτης ἐκπαιδεύσεως	52	2
	<i>Γ. Ξεκάλου</i> : Διεθνῆς ἐκπαιδευτικὴ κίνησις	43	1
	<i>Κ. Πασσάκου</i> : Βιβλιοκρισία τοῦ βιβλίου «Ἡ Κρήτη τοπίον, ἀνθρωποι, γεγονότα, θρύλοι» — Λ. Γ. Πετρίδη	48	6
	<i>Τ. Τριανταφύλλου</i> : Ὁργάνωσις Σεμιναρίου	56	2

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Κ. Ι. ΑΝΑΝΙΑΔΗ, Γεωπόνου - Ίχθυολόγου
και ειδικού σε θέματα Αγροτικής και Αλιευ-
τικής Εκπαιδεύσεως
Γ. Μαραγκοῦδάκη, Β. Ed. Έδιμβούργου.

Ένα από τα πιο ζωτικά προβλήματα, που έν ὄψει τῶν σημειουμένων κοινωνικοοικονομικῶν μεταβολῶν, απασχολοῦν μεταπολεμικά ὅλα σχεδόν τὰ δημοκρατικά κράτη, εἶναι κι ἡ **Άγροτική Έκπαίδευση**. (1)

Τόσο στίς οἰκονομικά προηγμένες ὅσο και σέ πολλές, ὑπό οἰκονομική ανάπτυξη, χῶρες, ἡ μόρφωση τῶν ἀγροτῶν διαδραματίζει ἕνα θετικό κι ἐπικοδομητικό ρόλο στήν προσπάθεια ἀνύψωσης τοῦ βιοτικῆς και πνευματικῆς ἐπιπέδου τῶν πληθυσμῶν τῆς ἀγροτικῆς ὑπαίθρου.

Ἡ γενική κι ἡ ἐπαγγελματική μόρφωση τῶν ἀγροτῶν, μέ τόν ἐπιταχυνόμενο ρυθμό τῆς μορφωτικῆς, οἰκονομικῆς και κοινωνικῆς ἐξέλιξης τῆς ἀνθρωπότητας, ἀρχίζουν νά παίρνουν παντοῦ τή σημασία ἑνός πρωταρχικῆς κι ἀποφασιστικῆς παράγοντα στήν ἐξέλιξη τῆς **Άγροτικῆς Οἰκονομίας**.

Οἱ ἐξελικτικές, εἰδικότερα, τάσεις, που ἔδῶ και μερικά χρόνια διαμορφώνονται στή Γεωργία (αὔξηση γεωργ. εἰσοδήματος, μείωση τοῦ ποσοστοῦ γεωργικῆς απασχόλησης, αὔξηση τῆς παραγωγῆς κατά ἐργαζόμενο στή Γεωργία ἄτομο κλπ.) στόν διεθνή και ἰδιαίτερα στόν εὐρωπαϊκό χῶρο, παρουσιάζουν ξεχωριστό ἐνδιαφέρον για τή χώρα μας, ἐπειδή οἱ τάσεις αὐτές, μετά ἀπό τή σύνδεσή μας μέ τήν Εὐρωπαϊκή Οἰκονομική Κοινότητα, προκαθορίζουν τήν ἐξελικτική πορεία και τῆς **Έλληνικῆς Γεωργίας**, που ἔχει ν' ἀντιμετωπίσει στό ἀμέσως προσεχές μέλλον μ' ἐπιταχυνόμενο ρυθμό τίς ἴδιες ἐξελίξεις και τὰ ἴδια προβλήματα που ἀπό πολλά κι ὄλας χρόνια ἀντιμετωπίζουν τὰ πιο προηγμένα κράτη. Πραγματικά ἡ **Έλλάδα**, προκειμένου νά ἐξασφαλίσει τή δυνατότητα συναγωνισμοῦ στόν οἰκονομικό τομέα, εἶναι ὑποχρεωμένη ν' ἀποδοθῆ σ' ἕνα μακρὸ κι ἔντονο ἀγῶνα, που ἀποσκοπεῖ στήν ἐξουδετέρωση ὄλων ἐκείνων τῶν δυσμενῶν παραγόντων που ἐμποδίζουν τήν αὔξηση σέ ἱκανοποιητικό βαθμό τῆς παραγωγικότητας στή Γεωργία και τοὺς συναφεῖς μ' αὐτή κλάδους τῆς **Άγροτικῆς** μας Οἰκονομίας.

Ἡ ἀγροτική μας οἰκονομία

Ὅπως εἶναι γνωστό, ὁ μισός και παραπάνω πληθυσμός τῆς χώρας μας ἀπα-

1) Σάν ἀγροτική ἐκπαίδευσι μέ τήν εὐρύτερη σημασία τῆς λέξης ἐννοοῦμε τή γενική (στοιχειώδη και μέση) ἐκπαίδευσι, που δίδεται στά ἀγροτόπαιδα. Αὐτή δέν πρέπει μέ κανένα τρόπο νά συγγέεται μέ τήν γεωροτεχνική (ἀγροτεχνική) ἐκπαίδευσι, που εἶναι ἐντελῶς ἄλλο πράγμα, ἐπειδή ἔχει καθαρά ἐπαγγελματικό χαρακτήρα.

σχολεῖται μὲ τὴν καλλιέργεια τῆς γῆς. Σύμφωνα, πράγματι, μὲ τὰ ἐπίσημα στατιστικά δεδομένα, τὸ ποσοστὸ τοῦ ἐνεργοῦ γεωργικοῦ πληθυσμοῦ ἐπὶ τοῦ συνολικοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ φθάνει τὰ 51%.

Ἡ Ἑλλάδα θεωρεῖται χώρα γεωργική, ἂν καὶ μονάχα τὸ 1)5 τῆς συνολικῆς ἔκτασῆς τῆς καλλιεργεῖται κανονικά. Ἡ ὑπόλοιπη ἔκταση εἶναι ἀκατάλληλη γιὰ καλλιέργεια, γιατί εἶναι ὄρεινὴ καὶ πετρώδης ἢ καλύπτεται ἀπὸ δάση. Ἐπολογίζεται ὅτι 40.000.000 περίπου στρέμματα χρησιμοποιοῦνται γεωργικῶς. Ἀλλὰ καὶ ἡ γῆ αὐτὴ δὲν εἶναι πάντα εὐφορῆ γι' αὐτὸ κι οἱ περισσότεροι Ἕλληνες ἀγρότες δὲν ζοῦν ἀνετη ζωὴ ὅπως σὲ πολλὰς ἄλλες γεωργικὰς χώρες.

Ἀλλὰ κι ὁλόκληρη ἡ Οἰκονομία τῆς χώρας εἶναι καχεκτικὴ. Τὸ ἐθνικὸ εἰσόδημα (κάπου 80 δισεκατομ. δραχμές), εἶναι σὲ σχέσι μὲ τὸν πληθυσμὸ τῆς χώρας μας, πολὺ μικρὸ. Τὸ κατὰ κεφαλὴ εἰσόδημα μόνον φθάνει τὶς 8.200 δραχμές. Μὲ τὸ ποσὸ ὅμως αὐτὸ κανένας ἄνθρωπος δὲν θὰ μπορούσε νὰ τὰ βγάλῃ πέρα, ἀφοῦ μὲ 22 δραχμὲς τῆ μέρα οὔτε τὰ ἐξοδα τῆς τροφῆς του δὲν θὰ μπορούσε ν' ἀντιμετωπίσῃ. Ἀλλὰ καὶ τὸ ποσὸ τῶν 22 δραχμῶν, θεωρητικὰ μόνον ἀναλογεῖ σὲ κάθε κάτοικο. Στὴν πραγματικότητά λίγοι τὸ ἐξασφαλίζουν. Οἱ περισσότεροι ἔχουν εἰσόδημα μικρότερο καὶ πολλοὶ λίγοι μεγαλύτερο ἀπὸ τὸ ποσὸ αὐτό.

Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ μεγάλη ἀνισότητά στὴν κατανομὴ τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος. Ἡ ἀνισότητά αὐτὴ φαίνεται ἀπὸ τὸν πῶ κατῶ πίνακα.

Οἰκογέν.	673.633	δραχ.	2.165.778	Οἰκογέν.	33.247	δραχ.	23.571.413
Οἰκογέν.	676.157	δραχ.	4.573.247	Οἰκογέν.	7.316	δραχ.	35.453.725
Οἰκογέν.	287.805	δραχ.	7.285.050	Οἰκογέν.	2.894	δραχ.	71.388.216
Οἰκογέν.	71.951	δραχ.	13.960.512	Οἰκογέν.	1.050	δραχ.	194.134.400

Τὸ 1963, 1.255.120 οἰκογένειες εἶχαν εἰσόδημα μέχρι 30.000 δραχμὲς, ἐνῶ 2.120 εἶχαν εἰσόδημα μεγαλύτερο ἀπὸ 500.000 δραχμὲς τὸ χρόνο. Ἀπὸ τὰ στοιχεῖα αὐτὰ βλέπουμε πὸς στὴν Ἑλλάδα παρατηρεῖται μεγάλη συγκέντρωσι κεφαλαίου καὶ εἰσοδήματος σὲ λίγα πρόσωπα. Μιὰ τέτοια ὅμως κατάστασι δὲν βοηθαίει καθόλου στὴ γενικώτερη οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη.

Πολὺ μεγάλων διαστάσεων εἶναι ἡ ἀνεργία κι ἡ ὑποαπασχόλησι πὸ ἐπικρατοῦν στὸν ἀγροτικὸ τομέα. Ἐνα ἀπὸ τὰ βασικώτερα αἷτια τῆς μεγάλης φτώχειας τῶν ἀγροτῶν μας εἶναι ἡ μικρὴ καὶ πολυτεμαχισμένη ἰδιοκτησία. Τὰ 55% τῶν ἀγροτῶν μας ἔχουν μικρὸ γεωργικὸ κλῆρο κι ἐπομένως φτωχὸ γεωργικὸ εἰσόδημα. Στοὺς 100 ἀγρότες οἱ 87 ἔχουν ἔκτασι καλλιεργήσιμη μέχρι 50 στρέμματα καὶ οἱ 21 μικρότερη ἀπὸ 15 στρέμματα. Στοὺς 1200 τέλος ἀγρότες, μόνον ἕνας ἔχει ἰδιοκτησία 1000 στρεμμάτων. Ἀλλὰ καὶ 50 στρέμματα ξηρῆς καὶ ἄγονης γῆς, ὅπως εἶναι τὸ μεγαλύτερο καλλιεργούμενο μέρος τῆς χώρας μας, δὲν εἶναι ἀρκετά, γιὰ νὰ ζήσῃ ἀνετα μιὰ γεωργικὴ οἰκογένεια.

Τὸ ποσοστὸ τῆς συμβολῆς τῆς γεωργίας μας στὸ ἐθνικὸ εἰσόδημα, σὲ τρέχουσες τιμές, φθάνει τὰ 30%. Ἡ αὔξησι τῆς παραγωγῆς κατὰ κεφαλὴ γίνεται μὲ ἀργὸ μᾶλλον ρυθμὸ. Παρὰ τὶς προσπάθειες πὸ ἔγιναν καὶ τὶς σημαντικὰς μεταβολὰς πὸ σημειώθηκαν στὸν γεωργικὸ τομέα, δὲν προέκυψε ἀξιόλογη αὔξησι τῆς παραγωγικότητος στὴν Ἀγροτικὴ μας Οἰκονομία.

Ἡ μορφωτικὴ στάθμη τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ. Πολὺ χαμηλὸ εἶναι τὸ μορφωτικὸ ἐπίπεδο τῶν ἀγροτῶν μας. Ἐνα σημαντικὸ ποσοστὸ τοῦ ἀγροτικοῦ μας πληθυσμοῦ εἶναι ἀναλφάβητο, εἴτε γιατί λείπουν στὰ μικρὰ χωριὰ τὰ σχολεῖα, εἴτε γιατί ἀπὸ λόγους ἀνάγκης τὰ ἀγροτόπαιδα καταφεύγουν σὲ διάφορα ἐπαγγέλματα γιὰ νὰ ζήσουν. Ἀπὸ τὸ σύνολο τοῦ πληθυσμοῦ ἡλικίας πάνω ἀπὸ 10 ἐτῶν, οἱ ἀπόφοιτοι δημοτικοῦ φθάνουν τὰ 2.991.200, ἐνῶ ὅσοι δὲν τελείωσαν αὐτὸ πλησιάζουν τοὺς 3.251.000 καὶ οἱ ἀγράμματοι τοὺς 1.220.000.

Στήν ύπαιθρο τὸ ποσοστὸ αὐτῶν πού δὲν τελείωσαν τὸ δημοτικὸ σχολεῖο φθάνει τὰ 40%, ἐνῶ τὸ ποσοστὸ τῶν ἀναλφαβήτων τὰ 27%. Αὐτὸ σημαίνει πὼς ἡ ὑποχρεωτικὴ δημοτικὴ ἐκπαίδευση καὶ ἰδιαίτερα ἡ ἀγροτικὴ, εἶναι εἰκονικὴ. Κι' ἀκόμη στὶς περισσότερες ἀπὸ τὶς κοινότητες ὑπάρχουν τὰ μονοθέσια δημοτικὰ σχολεῖα ὅπου ἡ ἐκπαίδευση εἶναι παραμελημένη. (Σημ. Τὰ μονοθέσια ἀποτελοῦν τὰ 50% σχεδὸν τῶν δημοτικῶν σχολείων, δηλ. 4.364, σὲ συνολικὸ ἀριθμὸ δημοτ. σχολείων 9.059).

Τεράστιες ἐπίσης εἶναι οἱ ἐλλείψεις ἀπὸ πλευρὰ ἐκπαιδευτικῶν μέσων καὶ προσωπικοῦ.

Τὰ ἐνδεδειγμένα μέτρα γιὰ τὴ βελτίωση τῆς οἰκονομίας τῆς ὑπαίθρου

Ἡ κακοδαιμονία πού ὑφίσταται στήν Ἀγροτικὴ μας Οἰκονομία, ὀφείλεται βασικὰ στὶς δυσμενέστετες συνθῆκες παραγωγῆς καὶ διάθεσης τῶν προϊόντων μας.

Ἡ στενότητα τῶν παραγωγικῶν ἐκτάσεων, ὁ κατατεμαχισμὸς τῶν χωρικῶν ἐκμεταλλεύσεων, ὁ ἀτελής ἐξοπλισμὸς καὶ γενικὰ οἱ δυσμενεῖς ὅροι παραγωγῆς, συντήρησης, κατεργασίας, κυκλοφορίας καὶ πώλησης τῶν προϊόντων, ἐπιδρῶν δυσμενῶς στήν ἀγροτικὴ μας οἰκονομία, πού ἡ διάρθρωσή της εἶναι τέτοια, ὥστε νὰ ὑποφέρει ἀπὸ χρόνιο μαρασμὸ. Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς κατάστασης αὐτῆς ἦταν νὰ ἐνταθῆ μεταπολεμικῶς ἡ μετακίνηση ἐργαζομένων ἀπ' τὶς γεωργικὲς πρὸς τὶς ἀστικὲς περιοχές. Περισσότεροι ἀπὸ 350.000 ἀγρότες μετανάστευσαν στὸ ἐξωτερικὸ ἢ ἐγκαταστάθηκαν κατὰ τὰ τελευταῖα 10 χρόνια στὶς μεγάλες πόλεις καὶ ἰδίως στήν Ἀθήνα.

Τὰ μέτρα πού θὰ μπορούσαν νὰ ληφθοῦν γιὰ ν' ἀναπροσαρμοσθῆ καὶ βελτιωθῆ ἡ Οἰκονομία τῆς Ἑλληνικῆς Ὑπαίθρου εἶναι:

1. Ἡ ἀποσυμφόρηση ἑνὸς μεγάλου μέρους τοῦ γεωργικοῦ χώρου ἀπὸ τὸν πλεονάζοντα καὶ ὑποαπασχολούμενο ἀγροτικὸ πληθυσμὸ καὶ ἡ ἀπορρόφηση ὅσο τὸ δυνατὸν μεγαλυτέρου ἀριθμοῦ ἐργατῶν γῆς ἀπὸ τὴ Βιομηχανία καὶ τοὺς ἄλλους κλάδους παραγωγῆς. Μονάχα ὅταν μειωθῆ τὸ ποσοστὸ γεωργικῆς ἀπασχόλησης, μὲ τὴ μετακίνηση ἑνὸς μεγάλου μέρους τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ σὲ ἄλλα ἐπαγγέλματα (μείωση τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ κατὰ 20% τοῦλάχιστον) θὰ μπορούσε νὰ γίνῃ βιώσιμο τὸ γεωργικὸ ἐπάγγελμα καὶ σχετικὰ ἄνετη ἡ ζωὴ τῆς πλειονότητος τῶν ἀγροτῶν μας.

2. Ἐντατικὴ προσπάθεια γιὰ τὴν αὔξηση τῆς παραγωγικότητος στὸν τομέα τῆς Γεωργίας καὶ τῆς Κτηνοτροφίας, πού νὰ στηρίζεται στὴ βελτίωση τῆς διάρθρωσης τῶν γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων πού θὰ προέκυπταν ἀπὸ τὴν αὔξηση καὶ καλύτερη καλλιέργεια τῶν κλήρων μετὰ τὴν ἀποσυμφόρηση τῆς ἀγροτικῆς ὑπαίθρου ἀπὸ τὰ πλεονάζοντα ἐργατικὰ χέρια, στήν καλύτερη ὀργάνωση τῆς διαχείρησής του ὥστε νὰ μειωθῆ τὸ κόστος παραγωγῆς καί, τέλος, στήν βελτίωση τῆς ποιότητος καὶ ἐμπορίας τῶν γεωργικῶν προϊόντων, ὥστε νὰ ἐπιτευχθοῦν καλύτερες τιμές.

3. Ἐνίσχυσι τῶν προσπαθειῶν μας γιὰ τὴ δημιουργία στὶς ἐπαρχίες νέων κλάδων τῆς παραγωγῆς, ὅπως εἶναι ἡ Χωρικὴ Βιοτεχνία (Ἐφαντικὴ, Ταπητουργία, Ξυλουργικὴ, Διακοσμητικὴ, Κατασκευὴ Παιχνιδιῶν, Ἐπιπλοποιία, Μεταλλοτεχνικὴ, Κεντητικὴ κλπ.), ἡ Γεωργικὴ Βιομηχανία (Οἰνοποιία, Ἐλαιοκομία, Τυροκομία κλπ.), ἡ Ὑδατοκομία (Ἰχθυοτροφία, Ὄστρεοτροφία κλπ.), ἡ Ἀλιεία Κλειστῶν Ὑδάτων, ἡ Δασοκομία, ἡ Ἐκτροφή γουναρικῶν ζώων κ.ο.κ.

Ἀπαραίτητη ὡστόσο προϋπόθεση γιὰ τὴν παραγωγικὴ μεταποίηση τῶν πρὸ πάνω σκοπῶν εἶναι ἡ ἀνύψωση

μέ κάθε τρόπο τοῦ μορφωτικοῦ ἐπιπέδου τῶν ἀγρο-
τῶν μας. Τὰ παιδιά τῶν ἀγροτῶν ἔχουν ἀνάγκη τόσο ἀπό τήν τεχνική ὅσο καί
τήν ἀνθρωπιστική παιδεία, γιά νά μπορούν νά ἐπωφελοῦνται τῶν εὐκαιριῶν πού
τοὺς προσφέρει ἡ ἐκμετάλλευση τοῦ παραγωγικοῦ χώρου τῆς ἀγροτικῆς ὑπαίθρου
καί ἡ ἀξιοποίηση νέων ἀνεκμεταλλεύτων κλάδων τῆς Οἰκονομίας.

Στά ἀγροτόπαιδα πρέπει νά δίδονται τὰ ἴδια, ὅπως καί στά παιδιά τῶν ἀστῶν,
μέσα τεχνικῆς καί γενικῆς μόρφωσης καί οἱ ἴδιες εὐκαιρίες ἐκλογῆς ἐπαγγέλματος.
Τὸ παιδί τοῦ γεωργοῦ, τοῦ κτηνοτρόφου ἢ τοῦ ψαροῦ, δέν πρέπει μέ κανένα, ἄμεσο
ἢ ἔμμεσο τρόπο, νά ὑποχρεώνεται ν' ἀκολουθήσῃ τὸ πατρικὸ ἐπάγγελμα. Συχνό-
τατα βλέπουμε σήμερα, πτωχὰ καί ὀρφανὰ ἀγροτόπαιδα, νά φοιτοῦν παρὰ τὴ θέ-
λησή τους σὲ ἀγροτικά ὀρφανοτροφεῖα, ἐκκλησιαστικὲς σχολὲς καί ἄλλα παρόμοια
ιδρύματα, ἐπειδὴ μόνο στά σχολεῖα αὐτὰ μπορούν νά βροῦν δωρεὰν στέγη καί τρο-
φή. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ὅτι ἓνα ἀσήμαντο ποσοστὸ τῶν ἀποφοίτων τῶν σχολῶν
αὐτῶν ἀκολουθεῖ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ γεωργοῦ, τοῦ ἀγροτοτεχνίτη ἢ τοῦ ἱερέα. Οἱ
περισσότεροι ἀπ' αὐτοὺς εἴτε παραμένουν ἀνεργοὶ στά χωριά ἢ τίς πόλεις, εἴτε ἀ-
ναγκάζονται ν' ἀναζητήσουν ἄλλα ἐπαγγέλματα.

Θὰ μπορούσαμε νά ποῦμε ἀδίστακτα ὅτι εἶναι τελείως λανθασμένη ἢ τακτικὴ
τῆς ἴδρυσης, σὲ διάφορες ἀγροτικὲς περιφέρειες τῆς χώρας μας, πρακτικῶν ἀγρο-
τικῶν σχολείων μέ στενὰ γεωργικὸ περιεχόμενο, ἀντὶ γιὰ ἄλλα χρησιμότερα ἐπαγ-
γγελματικὰ σχολεῖα. Τὰ σχολεῖα αὐτὰ, πού δίνουν ἀποκλειστικὰ καί μόνο γεωργο-
τεχνικὴ ἐκπαίδευση, χωρὶς ἀρκετὴ γενικὴ μόρφωση, δέν ἐξυπηρετοῦν πιά κανένα
σκοπὸ, ἐφ' ὅσον κανένας σχεδὸν ἀπὸ τοὺς ἀποφοίτους των δέν μπορεῖ, κάτω ἀπὸ
τίς σημερινὲς συνθῆκες τῆς Γεωργικῆς μας Οἰκονομίας, νά βρῆ μιὰ ὁποιδῆποτε
ἐπαγγελματικὴ ἀπασχόληση στὸν γεωργικὸ τομέα. Γι' αὐτὸ καί οἱ περισσότεροι ἀπ'
αὐτοὺς τρέπονται πρὸς ἀναζήτησιν ἄλλων ἐπαγγελμάτων.

Ἀντὶ τῶν πρακτικῶν αὐτῶν γεωργικῶν σχολείων πρακτικῆς τεχνι-
κῆς μόρφωσης (σ' αὐτὰ περιλαμβάνονται καί τὰ διάφορα ἀγροτικά ὀρφα-
νοτροφεῖα), πού κατάντησαν ἀληθινὰ «μορφωτικὰ γκέτο» τῆς ἀγροτικῆς νεολαίας
μας, θὰ ἦταν πολὺ προτιμότερη ἢ ἴδρυση μικρῶν παραγωγικῶν ἀγρο-
τικῶν σχολείων στά ὁποῖα τὰ ἀγροτόπαιδα θὰ εἶχαν τὴν εὐκαιρία, πα-
ράλληλα μέ τὴν ἀνθρωπιστικὴν μόρφωση, ν' ἀποκτοῦν καί χρήσιμες
τεχνικὲς γνώσεις πού δέν θὰ περιορίζονται μόνο στά πλαίσια τῆς γεωργίας ἀλλὰ
θὰ ἐπεκτείνονται καί σ' ἄλλους κλάδους τῆς πρωτογενοῦς καί δευτερογενοῦς παρα-
γωγῆς.

Ἀνάγκη νά ἰδρυθῆ νέος τύπος ἀγροτικοῦ σχολείου

Τὸ σύστημα ἐκπαίδευσως πού ἰσχύει σήμερα στά σχολεῖα τῆς ἀγροτικῆς ὑ-
παίθρου εἶναι ἀπὸ ἄποψη ἀπόδοσης, κατώτερο τοῦ μετρίου. Σὰν μέσο διδασκαλίας
χρησιμοποιεῖται τὸ βιβλίον, πού τὸ περιεχόμενό του ἀναμεταδίδεται ἀπὸ τὸν διδά-
σκοντα ἢ διαβάσεται ἀπὸ τὸν μαθητὴ. Μέθοδος μάθησης εἶναι ἡ ἀπομνημόνευση.
Τὸ σύστημα αὐτὸ «ἀκαδημαϊκῆς παιδείας» πρέπει ν' ἀντικατασταθῆ ἀπὸ μιὰ προ-
οδευτικώτερη καί πρὸς ὠφέλιμη κοινωνικὰ παιδεία, πού νά εἶναι τέτοια ὥστε ἡ προ-
σοχή τοῦ σχολείου νά στρέφεται ἀπὸ τὸ μάθημα στὸν
μαθητὴ καί πού σὰν μέσο γιὰ τὴν καθολικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ παιδιοῦ νά μετα-
χειρίζεται ὄχι μονάχα τὴ διανοητικὴ ἀλλὰ καί τὴ σωματικὴ ἐργασία καὶ αὐτενέρ-
γεια τοῦ μαθητῆ. Γιὰ ν' ἀναπτυχθῆ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ τελευταίου πρὸς τίς τεχνι-
κὲς καὶ ἐπιστημονικὲς σπουδὲς, χρειάζεται τίς μεθόδους αὐτενεργείας πού ἀναπτύσ-
σουν τὸ πειραματικὸ πνεῦμα.

Τὸ σύνθημα πού πρέπει νά κυριαρχῆ στὴν ἀγροτικὴ παιδεία εἶναι «μάθησι μέ

τὴν ἄσκησι καὶ ἐργασίᾳ καὶ ὄχι μὲ τὴν ἀπουσίῃσιν.

Ἡ ὀλόπλευρη καὶ συστηματικὴ «παρατήρησι ἀπὸ κοντὰ», βοηθαί τὴν πλήρη κατανόησι. Τί εἶναι ἄζωτοῦχα λιπάσματα καὶ πῶς κατασκευάζονται; Αὐτὸ θὰ τὸ μάθη ὁ μαθητὴς ὄχι μονάχα ἀπ' ἐκεῖνα πού τοῦ εἶπε ὁ δάσκαλος ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἐπιτοπία ἐπίσκεψι στὸ ἐργοστάσιον ἄζωτου. Τὸ ἴδιο θὰ γίνῃ σὲ ἀκόμα πιὸ μεγάλη κλίμακα καὶ στοὺς ἄλλους τομεῖς τῆς μάθησης, πού εὐρύνονται ὀλοένα καὶ περισσότερο. Γενικά, τέλος, στὴ μάθησι, θὰ δεσπόζη ὁ κοινωνικὸς χαρακτήρας.

Ἀπὸ τὴν ἄνοδο τοῦ ἐπιπέδου γενικῆς καὶ ἐπαγγελματικῆς μόρφωσης τοῦ ἀγροτικῆς κόσμου καὶ τὴν ἀναμόρφωσι τοῦ ἐκπαιδευτικῆς συστήματος στὶς ἀγροτικὲς περιοχῆς, θὰ ἐξαρτηθῇ ὁ ἐκσυγχρονισμὸς τῆς Γεωργίας μας καὶ ἡ πλήρης ἀξιοποίησι τῶν ἐγγειοβελτιωτικῶν ἔργων ἄλλων οἰκονομικῶν μέτρων γιὰ τὴν ἀνάπτυξι τῆς Γεωργίας.

ΤΟ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Ἰδιαίτερη μέριμνα θὰ χρειασθῇ γιὰ τὴ στοιχειώδη ἐκπαίδευσιν τῶν ἀγροτῶν παιδῶν. Τὰ παιδιὰ τῶν ἀγροτῶν, μένοντες ἀμαθῆ καὶ ἀπαιδευτὰ τεχνικῶς, μὲ μόνη τὴν παραδοσιακὴ κληρονομία στὰ θέματα τῆς Γεωργίας, εἶναι ἀνίκανα νὰ βελτιώσουν τὶς συνθῆκες καλλιέργειας τῆς γῆς τους καὶ ν' ἀντιπρῶσουν τὸ βιοτικὸ τους ἐπίπεδο. Εἶναι ἀνάγκη ἐπομένως, ἀπὸ τὰ πρῶτα καὶ ὅλας χρόνια, νὰ δώσουμε τὴν εὐκαιρία στὰ παιδιὰ αὐτὰ νὰ γνωρίσουν τὰ προβλήματα τῆς Ἀγροτικῆς μας Οἰκονομίας καὶ τῆς ἀγροτικῆς ζωῆς. Τὸ νέο σύστημα ἀγροτικῆς ἐκπαίδευσιν πού θ' ἀκολουθηθῇ, πρέπει νὰ μετατρέπη τὸν κλασικὸ μηχανισμό μάθησης σὲ δυναμικὴ μηχανὴ ζωῆς καὶ εἰσόδου στὰ μυστικὰ τῆς ἐνέργειας καὶ τῆς ζωῆς.

Σὲ περιοχῆς μὲ ἰδιαίτερο γεωργικὸ καὶ κτηνοτροφικὸ ἐνδιαφέρον, κάθε δημοτικὸ σχολεῖο ἢ κάθε ὀμάδα σχολείων ἀγροτ. περιφέρειας, θὰ ἔπρεπε κατ' ἀρχὴν νὰ διαθέτῃ εἰδικὸ χῶρο γιὰ ἄσκησι τῶν παιδιῶν σὲ γεωργικὰ θέματα.

Τὸ σχολεῖο πρέπει νὰ χρησιμοποιῇ τὰ πορίσματα τῶν θεωρητικῶν ἐπιστημῶν πού διδάσκει (δηλ. τῆς φυσικῆς, τῆς χημείας καὶ τῆς γεωλογίας) καὶ νὰ ἐφαρμόζη γιὰ τὴν αὐξήσι τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς.

Ἀλλὰ στὶς πιὸ πολλῆς περιπτώσεις, ἡ μόρφωσι τοῦ παιδιοῦ τοῦ ἀγρότου δὲν θὰ πρέπει νὰ περιορίζεται στὰ στενὰ πλαίσια τῆς Γεωργίας, ἀλλὰ νὰ ἐπεκτείνεται καὶ σ' ἄλλους τομεῖς τῆς δραστηριότητος, ὅπως ἡ Χειροτεχνικὴ παραγωγή, ἡ Ἀλιεία, ἡ Κτηνοτροφία, οἱ Λαϊκῆς Τέχνες κλπ. Ἀκόμα καὶ στὴ Βιομηχανία.

Ἀνάγκη νὰ δημιουργηθῇ νέος τύπος ἀγροτικῆς σχολείου

Μὲ βάσι τὰ δεδομένα καὶ τὴν πραγματικότητα τοῦ ἑλλην. ἀγροτ. περιβάλλοντος, τὸ νέο ἀγροτικὸ σχολεῖο θ' ἀποβλέπη κυρίως στὸν μετριασμὸ καὶ τὴν ἄρσι τῆς ἀγροτικῆς κρίσης. Θὰ χρειασθῇ γι' αὐτὸ νὰ προσαρμοσθῇ ὁ τρόπος ἐργασίας τῶν σχολείων τῆς ὑπαίθρου στὶς ἀπαιτήσεις τῆς σημερινῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς τοῦ Κράτους καὶ τῶν σχεδίων Ἀγροτικῆς ἢ Βιομηχανικῆς Ἀνάπτυξης τῶν διαφόρων ἀγροτικῶν διαμερισμάτων τῆς χώρας. Κύρια φροντίδα τῆς πολιτείας πρέπει νὰ εἶναι νὰ βρῇ τὸν κατάλληλο τύπο ἀγροτικῆς σχολείου, πού θ' ἀναλάβῃ τὴν μόρφωσι τῶν παιδιῶν τῆς ἀγροτικῆς ὑπαίθρου, σύμφωνα μὲ τὶς ἰδιοτυπίες τῆς Οἰκονομίας τῶν διαφόρων ἀγροτικῶν περιοχῶν.

Κατὰ τὴ δική μας γνώμη θὰ μπορούσαν νὰ καθιερωθοῦν δύο, ταυτόχρονα,

τύποι αγροτικῶν σχολείων στὴ στοιχειώδη ἐκπαίδευση τὸ κοινοτικὸ σχολεῖο καὶ τὸ παραγωγικὸ σχολεῖο.

Ὁ πρῶτος τύπος τοῦ αγροτικοῦ σχολείου, πὸν ἡ ἰδιορρυθμία του καὶ ἰδιαίτερη σημασία γιὰ τὴν ἀγωγή τοῦ λαοῦ τῆς ἐπαρχίας ἀναγνωρίζεται ἀπὸ τὴ νέα παιδαγωγικὴ ἐπιστήμη, θὰ ὑποκαταστήσῃ τὸ γνωστὸ δημοτικὸ σχολεῖο τῆς ἐπαρχίας, πὸν δὲν εἶναι παρὰ πιστὴ ἀντιγραφή τοῦ ἀστικοῦ σχολείου καὶ φυσικὰ ξένο μὲ τὴ ζωὴ τοῦ χωριοῦ.

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Τὸ σχολεῖο αὐτὸ ἀποβλέπει στὴ δημιουργία εὐτυχισμένου καὶ χρήσιμου κοινωνικὰ ἀνθρώπου καί, μὲ τὴ βοήθεια αὐτοῦ στὴν Κοινοτικὴ καὶ εὐρύτερη Κοινωνικὴ Ἀνασυγκρότηση. Ἐπίσης μὲ τὴ στενὴ συνεργασία του μὲ τὴν κοινότητα, πετυχαίνει νὰ ἐντάξῃ τὴν ἐργασίαν τοῦ χωριοῦ μέσα στὸν κύκλο τῶν παρατηρήσεων καὶ τῶν ἀσκήσεων τοῦ μαθητῆ. Τέλος εἰσάγει τὸν μαθητῆ, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, καὶ σὲ χειροτεχνικὲς ἐργασίες πὸν καθορίζονται ἀπὸ ὠφελιμιστικούς σκοπούς.

Τὸ πρόγραμμα τῶν κοινοτικῶν σχολείων στηρίζεται στὰ προβλήματα τῆς κοινότητας καὶ χρησιμοποιεῖ στὴν διδασκαλία τὶς φυσικὲς, τεχνικὲς καὶ ἀνθρώπινες πηγὲς τοῦ τοπικοῦ περιβάλλοντος. Οἱ μαθητὲς μαθαίνουν μὲ τὴν πράξη, ὅτι χρειάζεται νὰ μάθουν σὲ γνώσεις, προσφέροντας συγχρόνως ὑπηρεσίες στὴν κοινότητά τους. Κάθε κοινοτικὸ σχολεῖο ἢ κάθε ὁμάδα αγροτικῶν σχολείων τῆς περιφέρειας, ἔχει εἰδικὸ χῶρο γιὰ τὴν ἀσκηση τῶν παιδιῶν στὰ γεωργικὰ θέματα. Ἡ κοινότητα παραχωρεῖ τὸ σχολεῖο τὴν ἀναγκαίαν ἔκταση γῆς καὶ βοηθᾷ μὲ τὴν συμμετοχὴ τῶν ἐνήλικων μελῶν τῆς στὴν ἀξιοποίησίν της. Τὸ ἴδιο κάνει ὁ γεωπόνος τῆς κοινότητας δίνοντας τὶς τεχνικὲς του συμβουλές, τὸ ἔμποικὸ (ὀπτικοακουστικὸ) ὑλικὸ τῆς ὑπηρεσίας του καὶ ἄλλα μέσα. Οἱ μαθητὲς διδάσκονται τὶς ἀρχὲς τῆς δημιουργικῆς συνεργασίας καὶ τοῦ συνεργατισμοῦ καὶ ὀργανώνονται ἀπὸ τὸν δάσκαλο σὲ συνεταιριστικὲς ὁμάδες, πὸν ἀναπτύσσουν δράση σὲ διαφόρους τομεῖς.

Στὴν ἀνάπτυξη τῶν παραγωγικῶν του δραστηριοτήτων οἱ νεαροὶ μαθητὲς ἔχουν τὴν ἠθικὴ καὶ ὑλικὴ συμπαράσταση τοῦ Γεωργικοῦ Συνεταιρισμοῦ ἢ τῆς Ἑνώσεως Γεωργικῶν Συνεταιρισμῶν, ὅπως καὶ τὴν οἰκονομικὴ βοήθεια τῆς Ἀγροτικῆς Τράπεζας. Οἱ μαθητὲς παίρνουν μέρος σὲ ἐκχερσώσεις ἀγρῶν, ἀναδασώσεις, φυτεύσεις ὀπωροφόρων δένδρων, ἐμβολιασμούς, ἐξωραϊσμὸ τοῦ χωριοῦ τους μὲ τὴ δημιουργία κοινοτικῶν κήπων κ.ο.κ. Ἐπίσης ὀργανώνουν παραστάσεις, χορωδιακὲς συναυλίες κλπ. Τὰ μαθήματα στὸ σχολεῖο γίνονται μὲ τὸ σύστημα τῶν διδακτικῶν ἐνοτήτων, βάσει προγραμματισμένου σχεδίου.

Στὴν πραγματοποίησιν τῶν ἐπιδιώξεων τοῦ σχολείου συμβάλλουν διάφορα ἐπιλεκτὰ μέλη τῆς κοινότητας, ἔπειτα ἀπὸ προγραμματισμὸ ἀπὸ τὸν δάσκαλο, ἐπισκέψεων καὶ ἀφηγήσεων τους στὶς διάφορες τάξεις. Τὰ ἄτομα αὐτὰ μποροῦν ν' ἀνήκουν σὲ διάφορα ἐπαγγέλματα (γεωργοί, δασοφύλακες, νοσοκόμοι, γιατροί, δασολόγοι κλπ.).

Γίνονται ἐπίσης συχνότατα ἐκδρομὲς καὶ ἐπισκέψεις σὲ ἐργοστάσια, γιὰ νὰ γνωρίσουν οἱ μαθητὲς τὴν ἐργοστασιακὴ ζωὴ. Ἐπίσης ἐπισκέψεις σὲ ἀγροκτήματα, πτηνοτροφεῖα, τυροκομεῖα κλπ. Γίνονται ἐπιδείξεις καὶ ἀναλύσεις διαφόρων θεμάτων καὶ λεπτομερειῶν ἐπάνω σὲ συγκεκριμένον ἐρωτηματολόγιον, ἑναρμονισμένου πάντοτε μὲ τὶς προγραμματισθεῖσες διδακτικὲς ἐνότητες.

Οἱ διάφοροι ἐπαγγελματίες ἔχουν κάθε συμφέρον νὰ συντελέσουν ὥστε ν' ἀποκτήσῃ ἡ Ἑλληνικὴ νεότης τὴν κατανόησιν τῆς ἐπαγγελματικῆς ζωῆς.

Τι είναι τὸ κοινοτικό σχολεῖο

Μὲ τὸν ὄρον «Κοινοτικὸν Σχολεῖο» ἐννοοῦμε τὸ σχολεῖο ἐκεῖνο ποὺ βρίσκεται συνεχῶς σὲ σχέση *δοῦνε* καὶ *λαβεῖν* μὲ τὴν κοινότητα ποὺ τὸ περιβάλλει. Λέγοντας δὲ «κοινότητα» ἔχομεν στὸ νοῦ μας ὄχι ἀπλῶς ἓνα ὠρισμένο ἀριθμὸ ἀτόμων, ποὺ ζοῦν στὸν ἴδιον χῶρον, ἀλλὰ μίαν «χωρική κοινωνία» μὲ δική της οἰκονομική ὑπόσταση — ποὺ ἔχει τὴν ἀνάλογη θέση τῆς στὴν εὐρύτερη οἰκονομία τῆς χώρας — μὲ δική της παράδοση, μὲ δικά της ἐκπολιτιστικά στοιχεῖα καὶ ἐκδηλώσεις καὶ μὲ στενὲς διαπροσωπικὲς σχέσεις.

Σκοπὸς τοῦ κοινοτικοῦ σχολεῖου

Τὸ Κοινοτικὸ Σχολεῖο εἶναι ἓνα ἐργαστήριον, ἓνα κέντρο ἐξάσκησης, ποὺ ἔχει σκοπὸ νὰ μεταδώσῃ στοὺς τροφίμους του γνώσεις καὶ πληροφορίες, νὰ προσφέρῃ εὐκαιρίες γιὰ καλλιέργεια τῶν δεξιοτήτων τους καθὼς καὶ κατάλληλες μεθόδους ἐνέργειας καὶ νὰ βοηθήσῃ στὴν ἀνάπτυξη ἐπιθυμητῶν στάσεων καὶ ὀλοκληρωμένης προσωπικότητας. Χωρὶς νὰ ἔχη σὰν μοναδικὸ σκοπὸ νὰ κἀνῃ ἀγρότες τοὺς τροφίμους του, ὅμως θὰ τοὺς φέρῃ πάντοτε καὶ ποικιλοτρόπως σὲ ἐπαφὴ μὲ τὴν γῆ τῆς περιοχῆς τους. Χωρὶς νὰ ἔχη σὰν βασικὸ σκοπὸ νὰ προετοιμάσῃ ἐργάτες βιομηχανίας, ὅμως θὰ καλλιεργήσῃ ὅλες ἐκεῖνες τὶς δεξιότητες καὶ ἰκανότητες τῶν μαθητῶν του, ποὺ ἀργότερα θὰ βοηθήσουν ἐκείνους ποὺ θὰ θελήσουν νὰ γίνουν καλοὶ ἐργάτες καὶ τεχνικοί. Τέλος, θὰ συνδέῃ ὅπωςδήποτε τὴ μάθησιν μὲ τὴν πράξιν, μὲ γενικὸν ἀπώτερον σκοπὸ τὴ δημιουργία χρησίμων καὶ ἰκανῶν ἀνθρώπων.

Τὸ Κοινοτικὸ Σχολεῖο ὅμως ἔχει καὶ ἓναν ἄλλο ἐξ ἴσου σημαντικὸ σκοπὸ: Νὰ συμβάλλῃ μὲ κάθε τρόπο στὴν ἀνάπτυξιν καὶ πρόοδον τῶν ἐνηλίκων τῆς κοινότητας. Ἰδιαίτερα δὲ νὰ βοηθήσῃ ἐκείνους ποὺ ἔχουν ἀνάγκην, μὲ κατάλληλη μετεκπαίδευση, νὰ πετύχουν ἓνα εἶδος ἐπαναπροσανατολισμοῦ, σύμφωνα μὲ τὶς σύγχρονες μεθόδους ἐργασίας καὶ τρόπου ζωῆς.

Τὸ Κοινοτικὸ σχολεῖο καὶ τὸ Ἀναλυτικὸ Πρόγραμμα

Παραλείποντας τὶς παιδαγωγικὲς καὶ ψυχολογικὲς ἀρχὲς πάνω στὶς ὁποῖες νομίζουμε ὅτι στηρίζεται ἡ προτεινομένη ὀργάνωσις τῆς διδακτέας ὕλης, καθὼς καὶ ἡ μέθοδος ἐργασίας μέσα στὸ σχολεῖο, ἀναφέρουμε μονάχα ὅτι μ' αὐτὲς πετυχαίνεται ἡ συνεχὴς ἀλληλοεπίδρασις σχολεῖου καὶ κοινότητας, πρᾶγμα ποὺ θεωροῦμε ἀπαραίτητο.

Γενικώτερα οἱ προτάσεις μας ἔχουν ὡς ἐξῆς:

α) Ἀπὸ τὸ ἀρμόδιον Συμβούλιον ἢ Ἐπιτροπὴν, θὰ διαιρεθῇ ἡ διδακτέα ὕλη στὶς ἐξῆς περιοχάς:

1. Περιοχὴ κοινωνικῆς ζωῆς.
2. Περιοχὴ Φυσικῶν Ἐπιστημῶν.
3. Περιοχὴ Μαθηματικῶν.
4. Περιοχὴ τῆς οἰκοτεχνίας καὶ βιομηχανίας.
5. Περιοχὴ τῆς αἰσθητικῆς καὶ ἀναψυχῆς.

β) Σὲ συνέχεια, κάθε περιοχὴ τῆς διδακτέας ὕλης θὰ ὑποδιαιρεθῇ σὲ ἐνότητες.

Πλήρης ἀνάπτυξις κάθε ἐνότητος θὰ γίνῃ ἀπὸ ὀμάδα ἐιδικῶν. Ὅλες δὲ αἱ ἐνότητες μιᾶς περιοχῆς θὰ περιλαμβάνωνται σ' ἓνα βιβλίον ἢ φάκελον, ποὺ θὰ ὀνομάζεται «Πηγὲς Διδασκαλίας».

Προτείνουμε επίσης, ή έπεξεργασία κάθε ένότητας ν' ακολουθηή σέ γενικές γραμμές τὸ ἐξῆς σχέδιο:

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

- α) Γενικά.
- β) Γενικοί σκοποὶ τῆς ένότητας.
- γ) Εἰδικοί σκοποὶ τῆς ένότητας.
- δ) Πιθανοὶ τρόποι αντιμετώπισῆς τῆς ένότητας.
- ε) Προγραμματισμὸς ενεργειῶν μετὶ τῆς συνεργασίας δασκάλου -- Μαθητῆ.

II. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

- α) Προβλήματα καὶ ἐρωτήσεις -- Διάφορες δραστηριότητες.
- β) Τὸ περιεχόμενο τῆς ένότητας.
- γ) Γενικὲς έννοιες ποὺ περιλαμβάνονται στὴν ένότητα.

III. ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

Διάφορες ἐκδηλώσεις ποὺ ὑποβοηθοῦν τὴν ὀργάνωση τῶν διδαχθέντων καὶ ὀλοκλήρωσιν τῆς ένότητας. (Περιλήψεις, διαγράμματα, πίνακες, ἐκθέσεις, δραματοποιήσεις κ. ἄ.).

IV. ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΜΕ ἈΛΛΑΣ ΣΥΝΑΦΕΙΣ

V. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

Τέστ, γραπτὴ ἢ προφορικὴ ἔκφραση, παρακολούθηση τῆς συμπεριφορᾶς τῶν μαθητῶν σέ σχετικὲς περιπτώσεις.

VI. ΜΕΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

- α) Πηγές ἀπ' ὅπου μπορεῖ ν' ἀντλήσῃ περισσότερες πληροφορίες ὁ δάσκαλος.
- β) Πηγές ἀπ' ὅπου μπορεῖ ν' ἀντλήσῃ γνώσεις καὶ πληροφορίες ὁ μαθητῆς.
- γ) Φίλμς, Ραδιόφωνο, τηλεόραση.
- δ) Διαφάνειες (Slides).
- ε) Πηγές ἀπ' τὴν κοινότητα.

Ὀπτικοακουστικὰ μέσα, ἐπισκέπτες -- ὀμιλητές, συνετεύξεις, ἐπιτόπιες ἔρευνες, ταξίδια, ἐπισκέψεις κ. ἄ.

Ἀπὸ τίς «Πηγές Διδασκαλίας» θ' ἀντλή ὁ δάσκαλος γιὰ νὰ ἐτοιμάσῃ μίαν Διδακτικὴν Ἐνότητα γιὰ τὴν (τὰς) τάξιν του.

Ἐννοεῖται ὅτι κάθε ένότητα, μετὶ τὴν πλήρη ἀνάπτυξή της, προσφέρεται γιὰ τὴν προετοιμασία Διδακτικῆς Ἐνότητας γιὰ ὀποιαδήποτε τάξιν τοῦ κοινοτικοῦ σχολείου.

Τὸ ποσὸ τῶν γνώσεων, ποὺ θὰ ἐπιλεγῆ, θὰ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἀφομοιωτικὴν ἰκανότητα τῆς τάξης· ἡ δὲ ὀργάνωση τῆς Διδακτικῆς Ἐνότητας, καθὼς καὶ ὁ τρόπος παρουσιάσεώς της, θὰ καθορίζονται μετὶ συνεργασίας δασκάλου καὶ μαθητῶν.

Οἱ σχετικὲς μετὶ τὸ Ἀναλυτικὸ Πρόγραμμα τοῦ Κοινοτικοῦ Σχολείου προτάσεις μας, ἔχουν τὰ ἐξῆς χαρακτηριστικὰ:

1. Ἐνῶ ὁ δάσκαλος μπορεῖ νὰ στηρίξη τὴ διδασκαλία του στὰ ἐνδιαφέροντα τῶν μαθητῶν καὶ νὰ ἐκμεταλλεύεται καταλλήλως τίς διάφορες παρουσιαζόμενες εὐ-

καιρίες, έχει στην διάθεσή του τις «Πηγές Διδασκαλίας», ένα οργανωμένο δηλαδή σύστημα γνώσεων, που τον βοηθά (χωρίς να του αποκλείει τη δυνατότητα πρωτοβουλίας και αυτενέργειας) να προγραμματίζει με τρόπο συστηματικό, κάθε διδακτική ενότητα. Αυτό λείπει, όπως είναι γνωστό, από τη λεγόμενη **Ένιαία Συγκεντρωτική Διδασκαλία**, πράγμα που συχνά οδηγεί σε προχειρότητες.

2. Οί μαθητές συμμετέχουν στον προγραμματισμό της **Διδακτικής Ενότητας**.

3. Το γεγονός ότι η Ένότητα όπως έχει αναπτυχθεί στις «Πηγές Διδασκαλίας» είναι ή ίδια για τις Διδακτικές Ενότητες όλων των τάξεων, εξασφαλίζει σε μεγάλο βαθμό τη **συνέχεια** της γνώσης.

4. Προϋπάρχουν οί όροι, που εξασφαλίζουν την προσφορά των **βασικών έννοιων ή άρχων (Structures)** κάθε Ένότητας.

5. Υπάρχουν οί προϋποθέσεις για την οργάνωση των γνώσεων, αξιόλογο ποσό ένός καλού **Αναλυτικού Προγράμματος**.

6. Παρέχονται οί δυνατότητες για τη χρησιμοποίηση κάθε πηγής απ' την Κοινότητα, που μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη και κατανόηση μιās Ένότητας.

δ) Δεν νομίζουμε, ότι το σχήμα που προτείνουμε έδω είναι τέλειο. Απλώς το παρουσιάζουμε σά ένα δυνατό τρόπο αντιμετώπισης των προβλημάτων που σχετίζονται με την διδακτέα ύλην και την πορεία διδασκαλίας στο Κοινοτικό Σχολείο.

Έλπίζουμε πως και άλλες πολύτιμες προτάσεις θα παρουσιασθούν, που χωρίς αμφιβολία θα συμβάλουν πολύ στην έπιτυχή αντιμετώπιση του θέματος· ό δέ πειραματικός έλεγχος κατά την εφαρμογή, θ' αποδείξει ποιά ή ποιές θα πρέπει να υιοθετηθούν τελικά.

Τό άγροτικό παραγωγικό σχολείο. Τό ιδιαίτερο χαρακτηριστικό γνώρισμα του σχολείου αυτού είναι ή εξαιρετική σημασία κι ή προνομιακή θέση που αποκτούν σ' αυτό τά προβλήματα της εκμετάλλευσης των διαφόρων πλουτοπαραγωγικών πηγών. Τό σχολείο αυτό δίνει εξηγήσεις για κάθε τι που έχει σχέση με την καθημερινή ζωή κι έμπνέει στους τροφίμους του την πεποίθηση ότι αυτά που μαθαίνουν είναι αναγκαία και χρήσιμα στην κοινωνία. Όπως και στο κοινοτικό σχολείο έτσι κι έδω, ή παιδεία γίνεται σύνδεσμος του σχολείου με την κοινωνική δραστηριότητα, με την πραγματικότητα. Η διαφορά του με τό κοινοτικό σχολείο είναι ότι, ενώ συμβαδίζει με την ανθρωπιστική παιδεία της οποίας καθόλου δεν έλαττώνει τό κύρος και την σημασία, δίνει έπί πλέον μεγαλύτερη έμφαση στα τεχνικά προβλήματα. Τό άγροτικό παραγωγικό σχολείο μορφώνει δεξιότητες και καλλιεργεί ταλέντα. Τά νεαρά άγροτόπαιδα έξοικειώνονται σ' αυτό με τά πρώτα στοιχεία γεωργικών και άλλων μηχανών (τρακτέρ, αυτοκίνητα, ναυτικές μηχανές κλπ.) και μαθαίνουν τά βασικά προβλήματα της μηχανολογικής παραγωγής. Από πολύ ένωρίς εισάγονται στον χειρισμό και την κατανόηση της λειτουργίας των άπλών εργαλείων στην αρχή, των συνθετωτέρων μηχανμάτων αργότερα. Τό σχολείο αυτό είναι έξωπλισμένο με μικρό μηχανουργικό εργαστήριο, έφωδιασμένο με εργαλεία των πιο κοινών επαγγελμάτων, με τά όποια κατασκευάζουν οί μικροί μαθητές άπλά αντικείμενα και μικρά μηχανήματα. Τά πορίσματα των διδασκομένων στις ανώτερες τάξεις, θεωρητικών φυσικών έπιστημών (φυσική, χημεία, γεωλογία και μηχανική) εφαρμόζονται για την αύξηση της γεωργικής παραγωγής. Τό άγροτικό παραγωγικό σχολείο οργαώνει κι αυτό τό πρόγραμμά του σε ένότητες γύρω από τις ανάγκες και τά προβλήματα της Άγροτικής Οικονομίας ή γύρω από τους σκοπούς και τά ενδιαφέροντα του άγροτικού πληθυσμού. Συνήθως δέ δεν περιορίζεται στην μελέτη των

οικονομικῶν καὶ τεχνικῶν ζητημάτων, ἀλλὰ προχωρεῖ καὶ στὴν «συνέπεια» τῆς μελέτης δηλ. στὴν λύση τῶν διαφόρων θεμάτων, μὲ τὴ λειτουργικὴ χρησιμοποίησι τῆς γνώσεως γιὰ τὴν πράξιν. Π.χ. στὴν ἐνότητα τῆς Γεωλογίας «Τὸ πρόβλημα τῆς διάβρωσης τῶν ἐδαφῶν» οἱ μαθητὲς τοῦ σχολείου σπουδάζουν τοὺς ἐδαφικοὺς τύπους τῶν ἐδαφῶν, τὰ συστατικὰ τοῦ ἐδάφους, τὶς καλλιεργητικὰς τοὺς ιδιότητες, τὰ παθογενῆ ἐδάφη κλπ., ἀλλὰ τὸ κέντρον τῆς σπουδῆς τοὺς εἶναι τὰ αἷτια, οἱ κίνδυνοι ἀπὸ τὴ διάβρωση καὶ ἡ πρόληψίς τῆς. Στὸ μάθημα τῆς βιολογίας, μαζὶ μὲ τὴ θεωρητικὴ διδασκαλία γιὰ ἔνζυμα καὶ γαλακτικὴ ζύμωση, γίνεται ἡ ἄσκηση τῶν μικρῶν παιδιῶν στὸ πῶς νὰ παρασκευάζουν τυρὶ καὶ γιαούρτη. Στὶς θεωρητικὰς αὐτὰς ἐνότητες τῆς διδακτικῆς ὕλης γίνεται χρῆσι τῆς ὁμαδικῆς συνεργασίας.

Τὸ ἀγροτικὸν παραγωγικὸν σχολεῖον, ἂν καὶ δὲν ἔχει ἐπαγγελματικὸν χαρακτήρα, ὥστόσο βοηθᾷ στὸν ἐπαγγελματικὸν προσανατολισμὸν καὶ δημιουργεῖ τὴν τεχνικὴν συνείδησιν, πού εἶναι ἀπαραίτητη προϋπόθεσι γιὰ τὴν ἀνασυγκρότησιν καὶ τὴν ἀνοδοὺν τοῦ λαοῦ μας σὲ ὑψηλὸ ἐπίπεδο βιοτικῆς στάθμης καὶ πολιτισμοῦ. Εἰδικώτερα στὸν τομέα τῆς Γεωργίας καὶ Κτηνοτροφίας, ἡ ἐξοικείωσι τῶν μαθητῶν μὲ τὶς γεωργικὰς μηχανὰς, τὰ λιπάσματα, τοὺς σπόρους, τὰ κατοικίδια ζῶα κλπ. ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τὴν δημιουργίαν μορφωμένου ἐμπύχου ὕλικου, πού μπορεῖ νὰ συμβάλῃ στὴν ἀνάπτυξιν τῆς Γεωργίας.

Οἱ μαθητὲς τοῦ ἀγροτικοῦ παραγωγικοῦ σχολεῖου εἶναι ὠργανωμένοι σὲ συνεταιρισμοὺς. Ὁ σχολικὸς συνεταιρισμὸς βοηθεῖ τὸν διδάσκοντα στὸ διδακτικὸν τοῦ ἔργου καὶ στὴν προσπάθειά του γιὰ τὴν ἠθικὴν διάπλασιν καὶ τὴν κοινωνικὴν διαπαιδαγώγησιν τῶν ἀγροτόπαιδων. Ἡ συμμετοχὴ στὶς δραστηριότητες τοῦ σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ δίνει τὴν δυνατότητα στὰ παιδιά νὰ συνδυάζουν τὴ θεωρίαν μὲ τὴν πράξιν καὶ ἔτσι νὰ ἐνεργοῦν μὲ περίσκεψιν καὶ νὰ σκέπτονται συγκεκριμένα. Ἰδίως ὁ σχολικὸς συνεταιρισμὸς βοηθεῖ τὰ ἐξῆς μαθήματα:

1. Ἀριθμητικὴ. Ἡ χρηματικὴ διαχείρισι τοῦ συνεταιρισμοῦ, οἱ λογαριασμοὶ γιὰ τὶς διάφορες ἀγοραπωλησῆς, ἡ λειτουργία τοῦ πρατηρίου, ἡ τήρησις τῶν διαχειριστικῶν βιβλίων, οἱ μικρὲς καταθέσεις κλπ. βοηθοῦν πολὺ τὸ μάθημα αὐτό, πού ἀποκτᾷ νόημα συγκεκριμένο, καθὼς προσφέρονται εὐκαιρίες νὰ δίνονται πολλὰ ἀριθμητικὰ προβλήματα πού ἔχουν σχέσιν μὲ τὴ δράσιν τοῦ σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ. Ἰδιαίτερα βοηθεῖ τὰ παιδιά νὰ κατανοήσουν τὶς ἔννοιες τοῦ τόκου καὶ τοῦ μερισμοῦ.

2. Τὸ γλωσσικὸ μάθημα. Τὰ παιδιά ὀφείλουν νὰ τηροῦν πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεών τους, νὰ γράφουν ἀπλᾶ ἔγγραφα ἢ ἀναφορὰς, νὰ ἀλληλογραφοῦν. Ἀντιλαμβάνονται πῶς ἡ σαφήνεια στὴν ἔκφρασιν, ἡ σωστὴ ὀρθογραφία, ἡ καλλιγραφία, εἶναι κάτι ἀπαραίτητο καὶ πῶς πρέπει νὰ προσέχουν γι' αὐτά. Ἀσκοῦνται ἐξ ἄλλου στὸν μετρημένο καὶ ἀπλὸν προφορικὸν λόγον, ὅταν συζητοῦν γιὰ διάφορα ζητήματα τοῦ συνεταιρισμοῦ ἢ δίνουν ἀπολογισμὸν γιὰ μίαν ἐργασίαν πού ἔφεραν σὲ πέρας.

3. Φυσιογνωστικὰ. Ὁ σχολικὸς συνεταιρισμὸς δίνει συχνὰ τὰ χρήματα γιὰ τὴν ἀγορὰν τῶν ἀναγκαίων ἐποπτικῶν μέσων διδασκαλίας. Τὰ μέλη ὠργανωμένα, καταρτίζονται γιὰ τὸ μουσεῖον τοῦ σχολεῖου τοὺς συλλογὰς ζώων καὶ φυτῶν. Ἐπίσης καταγράφουν τὸ ἡμερολόγιον τοῦ σχολικοῦ κήπου καὶ συντηροῦν ἐκτροφεία ζώων.

Ὁ τύπος τοῦ ἀγροτικοῦ παραγωγικοῦ σχολεῖου θὰ μπορούσε ν' ἀντικαταστήσει τὰ ἀγροτικὰ ὀρφανοτροφεία πού ἡ λειτουργία τους δὲν ἐξυπηρετεῖ σήμερον σοβαρὸν κοινωνικοοικονομικὸν σκοπὸν.

ΤΟ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ

Σήμερα όχι μονάχα λόγιοι, τεχνικοί, οικονομικοί και κοινωνικοί, αλλά και κατ' ἐξοχήν ἔθνικοί, ἐπιβάλλουν τὴν παροχὴν ἐπαρκoῦς μορφώσεως στὰ παιδιά τῶν ἀγροτῶν ὥστε νὰ εἶναι πραγματικά σὲ θέσῃ νὰ ἐπωφελοῦνται ἀρκετὰ και ἔγκαιρα ἀπὸ τὰ διδάγματα τῆς τεχνικῆς ποὺ ἐξελίσσεται ραγδαῖα. Οἱ ἀνάγκες τῆς σύγχρονης ἐποχῆς ἀπαιτοῦν ἐπιτακτικὰ σὰν βασικὴ μόρφωση ὄχι μονάχα τὴν ἐκπαίδευση τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου ἀλλὰ και τὴν ἄρτια γυμνασιακὴ ἐκπαίδευση.

Μὲ τὸν κατάλληλο συνδυασμὸ τῆς γενικῆς και τῆς ἀγροτεχνικῆς ἢ ἄλλης ἐπαγγελματικῆς μόρφωσης, μὲ τὴν ἀποκατάσταση τοῦ συνδέσμου μεταξὺ θεωρίας και πράξης, τὴν ἔνωση διδασκαλίας και παραγωγικῆς ἐργασίας, μὲ τὴν καλλιέργεια τοῦ συνεργατικοῦ πνεύματος και γενικὰ μὲ μίαν ἄξια τοῦ ὀνόματός της ἀνθρωπιστικὴ μόρφωση τοῦ παιδιοῦ τοῦ ἀγρότη, μποροῦν νὰ δημιουργηθοῦν εὐνοϊκότερες συνθῆκες και στὸν ἀγροτικὸ τομέα γιὰ ἓνα καλύτερο μέλλον.

Τὰ εἰδικὰ μαθήματα, ποὺ μποροῦν ν' ἀφίνονται στὴν ἐλεύθερη ἐκλογή τῶν μαθητῶν, θὰ πρέπει νὰ βρισκῶνται σὲ συνάρτηση μὲ τὶς ἀνάγκες τῆς ἰδιαίτερης ἐπαρχίας. Στὸ νέο ἀγροτικὸ γυμνάσιο εἰσάγεται τὸ μάθημα τῆς Ἐφηρμοσμένης Βιολογίας, ποὺ διδάσκειται ἀπὸ Γεωπόνους ἀπόφοιτους τοῦ Πανεπιστημίου, ποὺ ἔχουν εἰδικὴ παιδαγωγικὴ ἐπιμόρφωση.

Τὸ ἀγροτικὸ γυμνάσιο, χωρὶς νὰ ἔχη ἐπαγγελματικὸ χαρακτήρα, βοηθᾷ ἐπίσης στὸν ἐπαγγελματικὸ προσανατολισμὸ ὄχι μονάχα πρὸς τὸ γεωργικόν, ἀλλὰ και πρὸς ἄλλα ἐπαγγέλματα. Σὲ πολλὰ ἀγροτικὰ γυμνάσια, ὄχι ὄλα, εἰσάγονται γεωργικὰ μαθήματα και σὲ ἄλλα, θηλέων, μαθήματα Οἰκοκυρικῆς.

Εἶναι ἀνάγκη, ὁ πρῶτος, τοῦλάχιστον κύκλος τῶν γυμνασιακῶν σπουδῶν νὰ γίνῃ ὅσον μπορεῖ πιὸ γρήγορα και εὐρύτερα προσιτὸς και στὰ παιδιά τῶν ἀγροτῶν και μάλιστα σὲ ὅσα ἀπ' αὐτὰ εἶναι ὑποχρεωμένα νὰ ἐργάζονται γιὰ νὰ ζήσουν. Θὰ ἦτο δυνατὸν ὡστόσο νὰ διαμορφωθῇ εἰδικὸς τύπος «ἀγροτικοῦ γυμνασίου», σὲ ὄλα ἰσότιμος μὲ τὸ συνηθισμένο τύπου γυμνάσιο ποὺ νὰ παρέχῃ τὶς ἴδιες δυνατότητες, τυπικὰ και οὐσιαστικά, γιὰ παραπέρα μόρφωση τῶν ἀποφοίτων του και συνέχιση τῶν σπουδῶν τους σὲ πανεπιστημιακῆς στάθμης σχολές, ποὺ νὰ προσαρμόζεται ὁμως πρὸς τὶς ἰδιαίτερες συνθῆκες τοῦ τόπου, ὥστε και παραγωγικὰ ἐργαζόμενα παιδιά τῶν ἀγροτῶν νὰ ἔχουν πραγματικά τὴν εὐχέρειαν νὰ συμπληρῶνουν τὴν ἀπαραίτητη βασικὴ τους μόρφωση, ν' ἀποκτοῦν διάφορες χρήσιμες εἰδικές ἀγροτεχνικές, βιοτεχνικές, βιομηχανικές και ἄλλες γνώσεις, ἀλλὰ και νὰ μποροῦν νὰ ἐργάζονται στὰ κτήματά τους, ἰδίως κατὰ τὶς ἐποχές ἐντατικῶν ἀγροτικῶν ἐργασιῶν, πρὸς ὄφελος ὄχι μονάχα τῆς ἰδιωτικῆς ἀλλὰ και γενικώτερα τῆς ἔθνικῆς οἰκονομίας. Ἐπιβάλλεται ἐπίσης ἡ σύσταση «νυκτερινῶν ἀγροτικῶν γυμνασίων» γιὰ τὰ παραγωγικὰ ἐργαζόμενα παιδιά τῶν ἀγροτῶν. Τὰ ἀγροτόπαιδα στὸ γυμνάσιο αὐτὸ πρέπει νὰ μάθουν μὲ τὸ μάθημα τῆς Χωρικῆς Οἰκονομίας, τὸν γεωργικόν, τὸν κτηνοτροφικόν, τὸν ἀλιευτικόν, τὸν ἰχθυοτροφικόν, τὸν ναυτιλιακόν, τὸν μεταλλευτικόν και τὸν ὕδατικόν πλοῦτον τῆς Χώρας μας. Πρέπει νὰ ἐξοικειωθοῦν μὲ τὸν μεταλλευτικόν χάρτην τῆς Ἑλλάδας και νὰ πληροφορηθοῦν ὅτι ἔχουμε ἀφθονες πηγές ἐνέργειας, στερεὰ καύσιμα, ὕδατοπτώσεις, σπάνια μεταλλεύματα, ἴσως και πετρέλαια, δηλ. ἔχουμε τὴν ὑποδομὴν τῆς ἐκβιομηχάνισης.

Τὰ παιδιά τῶν ἀγροτῶν μας πρέπει νὰ καταλάβουν ὅτι ἡ ἐπιστήμη παίρνει ὀλοένα και μεγαλύτερη θέσῃ στὴν ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου και στὴν ἐξέλιξη τῶν κοινωνιῶν. Ὅτι παντοῦ ἔχει γίνῃ συνειδητὴ ἡ οἰκονομικὴ σημασία τῆς μεγάλης ἐνεργειακῆς παραγωγῆς, τοῦ ἔντονου ἐξηλεκτρισμοῦ, τῆς ἀναζήτησης και ἀξιοποίησης

του ὄρυκτου καὶ ἔδαφικου πλούτου, τῆς μεγάλης καὶ βαρεῖας βιομηχανίας, τῆς πλατειᾶς καὶ βαθεῖας διείσδυσης τῆς μηχανῆς στὴν παραγωγὴν.

Ἡ τεχνικὴ συνείδησι πού ἀποκτιέται μὲ τὶς γνώσεις αὐτές, ἀναπτύσσεται παράλληλα καὶ ὄχι σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν ἀνθρωπιστικὴ μόρφωσιν. Χάρης στὴν κατεύθυνση αὐτὴ τὰ «ἀγροτικὰ γυμνάσια» θὰ μπορούν νὰ προετοιμάζουσι τὰ ἀγροτόπαιδα ὄχι μονάχα γιὰ καθαρὰ γεωργικὰς ἐργασίας ἀλλὰ καὶ νὰ τοὺς ἐκπαιδεύουσι καὶ σὲ ἄλλου εἶδους ἀπασχολήσεις, πού θὰ ἀπέβαιναν σ' αὐτοὺς χρήσιμες γιὰ τὴν περίπτωση πού θὰ ἤθελον νὰ ἐγκαταλείψουσι τὴν ἀγροτικὴν ὑπαιθρον, γιὰ νὰ πᾶνε σὲ ἀστικὰς περιοχὰς ἢ τὸ ἐξωτερικόν.

Τὸ «ἀγροτικὸ γυμνάσιον» παράλληλα μὲ τὴν ἀπαραίτητη ἀνθρωπιστικὴ μόρφωση, μπορεῖ νὰ δίνῃ καὶ εἰδικὴ ἐκπαίδευσιν σὲ κορίτσια ἀγροτῶν (ραπτικὴ, κονσερβοποιᾶ, βρεφοκομίαι, κλπ.).

Μπορεῖ ἐπίσης νὰ δίνῃ πρακτικὴν ἐργασίαν γιὰ ἀπόκτηση χρήσιμων βιοτεχνικῶν γνώσεων (ξύλουργικῆς, οἰκοδομικῆς, κλπ.) καθὼς καὶ συνεταιριστικὴν ἐκπαίδευσιν καὶ ὁργάνωσιν σχολικοῦ συνεταιρισμοῦ.

Τέλος πρέπει νὰ ληφθῇ ἰδιαίτερη μέριμνα στὰ ἀγροτικὰ γυμνάσια τῶν καθεαυτοῦ γεωργικῶν περιωχῶν, πού παράγουσι προϊόντα ἐξαγόμενα στὸ ἐξωτερικόν γιὰ τὴν ἱκανοποιητικὴν ἀσκήσιν τῶν μαθητῶν σὲ πρότυπους σταθμοὺς παραγωγῆς, ἐπεξεργασίας, συσκευασίας καὶ ἐμπορίας τῶν προϊόντων τοῦ τόπου. Γιὰ τοὺς ἰδιοφυεῖς μαθητὰς συνιστᾶται ἡ διδασκαλίαι μιᾶς ἢ καὶ δυὸ ξένων γλωσσῶν καὶ ἡ ἀφιέρωσι περισσότερου χρόνου γιὰ τὶς φυσικὰς ἐπιστῆμας, τὰ μαθηματικὰ καὶ τὸ βιομηχανικόν σχέδιον.

Γιὰ νὰ γίνῃ ἡ δωρεάν ἐκπαίδευσιν στὸ ἀγροτικόν γυμνάσιον προσιτὴ εἰς μεγάλο ἀριθμὸν ἀγροτόπαιδων, πρέπει νὰ μπῆ σὲ ἐφαρμογὴ ἡ παροχὴ σ' αὐτοὺς ἐπιδομάτων γιὰ σπουδὰς καὶ τροφείαι.

Τὸ Ἀναλυτικὸ πρόγραμμα τῶν «γυμνασίων γεωργικῆς κατεύθυνσης»

Ἡ ἀνάγκη τῆς στενότερης συσχέτισης τῆς ἐκπαίδευσιν μὲ τὰ οἰκονομικὰ προβλήματα καὶ ἰδίως σὲ ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν παραγωγὴν, ἐπιβάλλει τὴν διεύρυνσιν τοῦ προγράμματος τοῦ ἀγροτικοῦ γυμνασίου ὥστε αὐτὸ νὰ περιλάβῃ, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ μαθήματα γενικῆς μόρφωσιν (Νεοελληνικά, Ἀρχαῖα Ἑλληνικά, Ἱστορία, Ἀγωγή τοῦ Πολίτου). Ἐπιστημον. Παρατηρήσεις (Φυσικὴ, Χημεία, Βιολογία), Θρησκευτικά, Ψυχολογία, Φυσικὴ Ἀγωγή, Ξένας Γλώσσας, κλπ.) καὶ μαθήματα τέτοια πού ν' ἀποσκοποῦν στὴν προετοιμασίαν τῶν μαθητῶν γιὰ τὰ προβλήματα πού θὰ συναντήσουσι στὴν ζωὴν τους (Παγκόσμια Οἰκονομ. Γεωγραφία καὶ Ἱστορία, Σχέδιον, Λακτυλογραφικὴ, Στενογραφία, Ἀγροτικὴ Οἰκονομία, Συνεταιριστικὴ Νομοθεσία, Χωρικὴ Βιοτεχνία κλπ.). Ἡ λύσι τοῦ προβλήματος τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαίδευσιν μὲ τὰ ἀγροτικὰ γυμνάσια, συνδέεται μὲ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Οἰκονομίας τῆς Χώρας, ἀφοῦ γενικὴ εἶναι σήμερα ἡ διαπίστωσι ὅτι μία καλὰ ὀργανωμένη ἐπαγγελματικὴ παιδείαι στὰ σχολεῖα θὰ βοηθήσῃ σημαντικὰ τόσον στὴν βελτίωσιν τῆς οἰκονομίας ὅσον καὶ στὴν κοινωνικὴν ἀνύψωσιν τῶν παραγωγικῶν ἐπαγγελημάτων. Εἰδικώτερα, οἱ κοινωνικὰς, οἰκονομικὰς καὶ δημογραφικὰς συνθῆκας τῆς Ἑλλάδας, χώρας καθ' ἑαυτοῦ — πρὸς τὸ παρὸν τοῦλάχιστον — γεωργικῆς, ἐπιβάλλουσι ὅπως ἡ γεωργικὴ διδασκαλίαι, σὲ ὀρισμένα τοῦλάχιστον ἀγροτικὰ γυμνάσια, ἀποτελέσῃ τὸ βασικὸν συστατικὸν τοῦ προγράμματός τους.

Σὲ ὅλας σχεδὸν τὶς χῶρες τοῦ κόσμου εἰσάγονται σήμερα νέα μαθήματα, πρὸ πάντων μαθήματα πρακτικῆς χρησιμότητος, τόσο στὰ σχολεῖα στοιχειώδους καὶ μέσης, ὅσον καὶ στὶς σχολὰς πού μορφώνουσι ἐκπαιδευτικοὺς λειτουργούς.

Ἡ ἴδρυση ἑνὸς εἰδικοῦ τύπου γυμνασίου γεωργικῆς κατευθύνσεως, καθ' ὅλα ἰσοτίμου μὲ τὸ συνηθισμένον τύπου ἀγροτικὸ γυμνάσιον, θὰ μποροῦσε μὲ τὴν ὀργάνωσιν ἑνὸς καταλλήλου προγράμματος στὸν δεῦτερον τριετῆ γυμνασιακὸν κύκλον, (κυρίως γυμνάσιον) νὰ προσφέρῃ εὐνοϊκὰς συνθῆκας γιὰ γεωργικὴ ἐπαγγελματικὴ μόρφωσις τῶν ἀγροτόπαιδων.

Γιὰ νὰ πετύχῃ ὁμοίως ὁ θεσμὸς τοῦ γυμνασίου αὐτοῦ, θὰ ἦταν σκόπιμον ἢ διδασκαλία γεωργικῶν μαθημάτων νὰ μὴ περιορισθῇ μονάχα στὸν 2ον κύκλον γυμνασιακῶν σπουδῶν, ἀλλ' ἀκόμα ἀπὸ τὶς δύο τελευταῖες τάξεις τοῦ προγυμνασίου νὰ ἀρχίσῃ ἢ διδασκαλία ἑνὸς προσανατολιστικοῦ μαθήματος, μὲ τὸν τίτλον «ΧΩΡΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ». Ἡ διδασκαλία τοῦ μαθήματος αὐτοῦ θὰ μποροῦσε νὰ προπαρασκευάσῃ τὴν κάθε αὐτοῦ ἐπαγγελματικὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ἀγροτόπαιδων σὲ μεταγενέστερα στάδια. Τὸ μάθημα θὰ συνοδεύεται καὶ ἀπὸ πρακτικὰς ἀσκήσεις. Ἡ ἐκπαίδευσιν τοῦ Γεωργικοῦ αὐτοῦ Γυμνασίου θὰ μποροῦσε σωστὰ νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς «γεωργικὴ προπαιδευσιν».

Ἡ διδασκαλία τοῦ μαθήματος τῆς ΧΩΡΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ θὰ ἦταν χρήσιμον νὰ συμπεριληφθῇ, ὅπως εἶπαμε κίολας, στὸ πρόγραμμα τῶν ἄλλων ἀγροτικῶν Γυμνασίων πρακτικῆς κατεύθυνσεως, ἐφ' ὅσον σκοπὸς του εἶναι νὰ ἐξοικειώσῃ τὰ ἀγροτόπαιδα μὲ τοὺς κυριώτερους παραγωγικοὺς κλάδους τῆς Οἰκονομίας στοὺς ὁποίους συγκεντρώνεται ἡ δραστηριότητα τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἀγροτικῆς μας ὑπαίθρου.

Ἐν τῷ τέλος τῆς εἰσηγητικῆς αὐτῆς ἐκθεσεως δίνουμε ἀναλυτικὸ πρόγραμμα τοῦ μαθήματος αὐτοῦ στὴ Β' καὶ Γ' τάξιν τοῦ πρώτου κύκλου γυμνασιακῶν σπουδῶν (προγυμνασίου).

ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Ἡ γεωργικὴ ἐπαγγελματικὴ παιδεία εἶναι ἕνας κλάδος τῆς τεχνικῆς ἐκπαίδευσιν πρωταρχικῆς σημασίας γιὰ τὴν Ἀγροτικὴν Οἰκονομίαν.

Ὁ ἀγρότης εἶναι τὸ σημαντικώτερον ἀπὸ τὰ μέσα παραγωγῆς. Τὸ ἀξίωμα αὐτοῦ πρέπει νὰ εἶναι πολὺ βαθειὰ ριζωμένον στὴν συνείδησίν μας καὶ γι' αὐτὸ πρέπει νὰ στρέψουμε ὅλην μας τὴν προσοχὴν στὴν ἀνάπτυξιν, τὸν πολλαπλασιασμόν, τὴν καλύτερευσιν αὐτοῦ τοῦ μέσου παραγωγῆς δηλ. τοῦ ἀγρότη. Ὁ νέος ἀγρότης πρέπει ν' ἀποκτήσῃ μόρφωσιν. Πρέπει νὰ γίνῃ στὸν ἀγροτικὸν κόσμον βαθειὰ συνειδητὴ ἡ σημασία τῆς ἐπιστήμης γιὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν προβλημάτων τῆς ζωῆς γιὰ τὴν ἱκανοποίησιν τῶν κοινωνικῶν καὶ ἀνθρώπινων ἀναγκῶν, γιὰ τὴν μελέτην τῶν πολυσύνθετων ζητημάτων τῆς παραγωγῆς. Ἡ ποικιλία βλάστησεως καὶ τρόπου καλλιέργειας καὶ παραγωγῆς, ἐξ αἰτίας τῆς πολυμορφίας τῶν ἐδαφικῶν καὶ κλιματικῶν παραγόντων, ἀπαιτεῖ, γιὰ τὴν ἀποτελεσματικὴν προστασίαν καὶ ἐπιτυχεῖν ἀξιοποίησιν τοῦ παραγωγικοῦ χώρου, ἄριστα γνῶσιν τῶν συνθηκῶν τοῦ περιβάλλοντος καὶ λεπτὸν ἐπιστημονικὸν χειρισμὸν δύσκολων συχνὰ προβλημάτων.

Ἡ ἐπαγγελματικὴ γεωργοτεχνικὴ ἐκπαίδευσιν στὴν Ἑλλάδα ἀποσκοπεῖ στὴ διδασκαλίαν καλύτερων μεθόδων καλλιέργειας τῆς γῆς, καὶ δίνεται κυρίως ἀπὸ τὰ 14 πρακτικὰ γεωργικὰ σχολεῖα, ποὺ λειτουργοῦν σ' ὅλην τὴν χώρα. Ὅλα τὰ σχολεῖα αὐτὰ διαθέτουν ἀγροκτήματα καὶ ἐγκαταστάσεις γιὰ πρακτικὴν ἐξάσκησιν τῶν μαθητῶν στὰ φυτὰ μεγάλης καλλιέργειας, τὴν ἐκτροφήν ζώων, τὴν δένδροκομίαν καὶ λαχανοκομίαν, τὴν τυροκομίαν καὶ τοὺς ἄλλους κλάδους τῆς γεωργίας. Ὅλα τὰ σχολεῖα αὐτὰ δέχονται ἀπόφοιτους δημοτικοῦ σχολείου, καὶ δίνουν ἐκπαίδευσιν διαρκείας ἀπὸ 9 μηνῶν (Σχολὴ Πατρῶν) μέχρι 4 ἐτῶν (Ἀμερικανικὴ Γεωργικὴ Σχολή). Ἀλλὰ ἀπὸ τὰ σχολεῖα αὐτὰ, ὅπως ἡ Ἀμερικανικὴ Γεωργικὴ

Σχολή, δίνουν τεχνική παιδεία πού αναφέρεται σέ γενικά γεωργικά θέματα και άλλα ὅπως οἱ Σχολές Ἰωαννίνων, Φλωρίνης, Μεσσαράς, κλπ., διδασκαλία μαθημάτων γαλακτοκομίας, τυροκομίας, μελισσοκομίας, δενδροκομίας.

Ἐκτός ἀπό τήν ἐκπαίδευση πού δίνει στά ἀγροτόπαιδα σιά πιό πάνω 14 γεωργικά σχολεῖα, ὀργανώνονται ἀπό τὸ Κράτος και ἐκπαιδεύσεις βραχείας διαρκείας (3 - 90 ἡμερῶν) σέ θέματα γεωργικῶν μηχανημάτων, τεχνητῆς σπερματέγχυσης, ἐμβολιασμοῦ ἀμερικανικῶν κλημάτων, μόρφωσης ἡγετικῶν στελεχῶν κλπ.

Ἐκτός ἀπό τὰ παραπάνω, ἡ γεωργική ἐπαγγελματική ἐκπαίδευση δίνεται μέ τις ἐξωσχολικές ὀμάδες, τὰ μεταβατικά σχολεῖα, τὰ σχολεῖα Γεωργικῆς Τεχνικῆς (3 μόνον μῆνες και ἀφοροῦν εἰς τήν Οἰκοδομικήν και Ξυλουργικήν), τούς μορφωτικούς συλλόγους και τις ἀγροτολέσχες, πού ὀργανώνονται ἀπό τὸ Ὑπ. Γεωργίας.

Δυστυχῶς ἡ ἐκπαίδευση πού παρέχεται ἀπό τὰ πιό πάνω σχολεῖα και τούς κύκλους σπουδῶν βραχείας διαρκείας, εἶναι ποιοτικά και ποσοτικά ἀνεπαρκῆς. Τὰ ἀγροτόπαιδα πού ἀποφοίτουν ἀπό τὰ σχολεῖα αὐτά δὲν ἔχουν ἀρκετὴ γενική και τεχνική μόρφωση ὥστε νὰ μποροῦν ν' ἀνταποκριθοῦν στίς ἀπαιτήσεις τῆς σημερινῆς γεωργίας. Οἱ βασικῆς γνώσεις τους γύρω ἀπ' τὴ Φυσική, τὴ Χημεία, τὴ Βοτανική κλπ., εἶναι αὐτῆς πού ἀπέκτησαν στὸ δημοτικὸ σχολεῖο και ἐπομένως ὄχι ἀρκετῆς γιὰ τὴν κατανόηση, ἀφομοίωση και ἐπίλυση εἰδικῶν γεωργικῶν θεμάτων. Ἡ γεωργική ἐπιστήμη και ἡ γεωργική τεχνική διευρύνονται συνεχῶς και ἀπαιτοῦν ἄρτια γενική και εἰδικὴν μόρφωση. Ἡ ραγδαία ἐξέλιξη τῆς γεωπονικῆς ἐπιστήμης ἐπιβάλλει ὀλοένα ἀρτιότερη παιδεία, ὃ δὲ γεωργικὸς κόσμος ἔχει ζωτικὴ ἀνάγκη ἀπὸ ἄρτια παιδεία, τόσο ἀνθρωπιστικῆς ὅσον και ἐπιστημονικῆς. Χρειάζεται λοιπὸν ἀναπροσαρμογὴ τοῦ συστήματος ἐπαγγελματικῆς γεωργικῆς ἐκπαίδευσης. Αὐτοὶ πού μπαίνουν στίς ἐπαγγελματικῆς γεωργικῆς σχολῆς πρέπει νὰ ἔχουν συμπληρώσει τὴ φοίτησή τους στὸ προγυμνάσιον (α' κύκλος γυμνασιακῶν σπουδῶν). Ἡ γεωργοτεχνικὴ ἐκπαίδευσις δὲν ἐπιτρέπεται νὰ παρέχεται πρόωρα σὲ βάρος τῆς ἀπαραίτητης βασικῆς μόρφωσης. Πρέπει ν' ἀποφεύγεται ἡ πρόωρη ἐξειδικευμένη ἐπὶ μέρους ἐκπαίδευσις, ἡ ἀπομνημόνευσις πρακτικῶν κανόνων και ἡ συσσώρευσις ἐμπειρικῶν γνώσεων, πού καταντοῦν γρήγορα ἀπρηχαιωμέναι.

Ἐπιβάλλεται τέλος νὰ συσταθοῦν περισσότερα εἰδικὰ γεωργικά σχολεῖα (Σχολῆς Ἀνθοκομίας, Ὀπωροκτελευτικῆς, Γεωργικῆς Μηχανολογίας, Τυροκομίας, Συσκευασίας, συντηρήσεως και ἐμπορίας γεωργικῶν προϊόντων κ.λ.π.), ἀντὶ τῶν πρακτικῶν σχολείων γενικῆς γεωργικῆς μόρφωσης πού λειτουργοῦν σήμερα.

Κι' ἓνα ἄλλο τέλος πολὺ βασικὸ και ἀπαραίτητο. Τὸ πρόγραμμα τῶν ἐπαγγελματικῶν σχολείων πρέπει νὰ εἶναι τέτοιο πού νὰ δίδη στοὺς ἀποφοίτους τῶν γεωργικῶν σχολῶν τὴ δυνατότητα προσελεύσεως στίς ἐξετάσεις γιὰ Ἀκαδημαϊκὸ δίπλωμα. Γι' αὐτὸ τὸ σκοπὸ, ὅμως θὰ ἔπρεπε τὸ πρόγραμμα νὰ ἀπαλλαγῆ ἀπὸ ὠρισμένα μαθήματα, ὅπως τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικά κ.λ.π., ὥστε νὰ εἶναι προσιτὸ και πρακτικὰ ἐφαρμόσιμο. Καλὸ ἴσως θὰ ἦταν νὰ δημιουργηθῆ μιὰ μεταγυμνασιακὴ προπαρασκευαστικὴ τάξη πού θὰ προετοιμάζη γιὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸ δίπλωμα ὅσους ἀποφοίτους τεχνικῶν σχολῶν θὰ ἠθελαν νὰ ὑποστοῦν ἐξετάσεις γιὰ Ἀκαδημαϊκὸ δίπλωμα.

Η ΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

Τὰ θέματα τῆς ἀγροτικῆς και γεωργοτεχνικῆς ἐκπαίδευσης θὰ πρέπει νὰ ἐξεταστοῦν ὄχι μονάχα στὸ πλαίσιο τῆς γενικῆς παιδείας ἀλλὰ και σὲ συσχετισμὸ με

τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας καὶ τὸ γεγονός τῆς συνδεσῆς μας μετὰ τὴν Κοινὴν Εὐρωπαϊκὴν Ἀγοράν.

Ἡ πολὺ γρήγορη ἐξέλιξις τῆς Ἀγροτικῆς Οἰκονομίας ἐπιβάλλει ὀλοένα ἀρτιώτερον παιδεῖαν καὶ ἀναπροσαρμογὴν τῶν διδακτικῶν προγραμμάτων πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς σύγχρονης κοινωνίας.

Ἡ ἐκπαίδευσις τῶν Ἑλλήνων ἀγροτοπαίδων ποὺ ἔχουν ζωτικὴν ἀνάγκην ἀπὸ ἄρτια παιδεῖα τόσο ἀνθρωπιστικὴ ὅσο καὶ ἐπιστημονικὴ πρέπει ἐκτὸς ἀπὸ τ' ἄλλα νὰ δίνῃ εὐρύτητα περιθώρια ἐπαγγελματικῶν προσανατολισμῶν. Ἰδιαίτερα γι' αὐτὸ σημασία θὰ πρέπει νὰ δοθῇ ἐν τῇ μόρφωσιν τῶν προσωπικῶν τῶν δημοτικῶν σχολείων τῶν ἀγροτικῶν μας περιοχῶν. Ἐπειδὴ ὁ κοινωνικὸς ρόλος τῶν ἀγροτοδιδασκάλων εἶναι πάρα πολὺ μέγας, θὰ πρέπει αὐτοὶ νὰ προπαρασκευάζωνται θεωρητικὰ καὶ πρακτικὰ, γιὰ νὰ καταλάβουν, ἐν τῇ ζωῇ τῆς κοινότητος καὶ τὸ κοινοτικὸν σχολεῖον τῇ θέσει ποὺ ταιριάζει σ' αὐτούς. Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ μνηθῶν σὲ διάφορες παραγωγικὰς δραστηριότητες τὴν προπαρασκευὴν διαφόρων ἀγροτομορφωτικῶν ἐκδηλώσεων ποὺ ἀποβλέπουν ἐν τῇ βελτίωσιν τῶν συνθηκῶν τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ, τὴν ἀνάπτυξιν τῆς τοπικῆς παραγωγῆς κ.λ.π. Ὁ δάσκαλος τοῦ ἀγροτικοῦ σχολείου θὰ πρέπει νὰ ἔχῃ γενικὰς γνώσεις ὅλων τῶν κλάδων τῆς Χωρικῆς Οἰκονομίας, μετὰ τὴν εὐρύτερον σημασίαν τῆς λέξεως, μιὰ γενικὴν θὰ λέγαμε θεώρησιν τῆς Γεωργίας, τῆς Κτηνοτροφίας, τῆς Λασοκομίας, τῆς Ἀλιείας καὶ τῆς Χωρικῆς Βιοτεχνίας (ὑφαντικῆ, ξυλουργικῆ, οἰκοδομικῆ, κεντητικῆ, κ.λ.π.).

Ὁ δάσκαλος τοῦ Ἑλληνικοῦ χωριοῦ πρέπει νὰ εἶναι ἰκανὸς νὰ κατανοῇ τὴν ζωὴν τοῦ περιβάλλοντός του καὶ νὰ κατέχῃ πολλὰ πράγματα ποὺ σχετίζονται καὶ ἀνήκουν ἐν τοῖς πᾶσι κλάδοις τῆς Οἰκονομίας μετὰ ἐφαρμογὰς ἐν τῷ μελλοντικῷ ἐπάγγελμα τῶν μαθητῶν του. Ἐννοεῖται φυσικὰ πὺς ἢ μέριμνα γιὰ τὴν ὀργάνωσιν τοῦ νέου ἀγροτικοῦ σχολείου καὶ τὴν δημιουργίαν τῆς ἰδιότυπης μορφῆς του, δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι παρὰ ἔργον τῆς ἐπαγγελματικῆς καὶ πρακτικῆς κατάρτισης καὶ τῆς εἰδικῆς γεωργοτεχνικῆς καὶ παιδαγωγικῆς ἐπιμόρφωσης τοῦ δασκάλου.

Σύμφωνα μετὰ τὰ πᾶσι ἄνω, θὰ πρέπει ἢ καθαρὰ ἐπαγγελματικὴν προπαρασκευὴν τοῦ δασκάλου νὰ περιλάβῃ, ἐκτὸς ἀπὸ τὰς ψυχολογικὰς καὶ παιδαγωγικὰς σπουδὰς καὶ εἰδικὰ τεχνικὰ μαθήματα ὅπως ἡ Γεωργία, ἡ Ἀλιεία, ἡ Κτηνοτροφία καὶ ἡ Χειροτεχνικὴ Παραγωγή, ὅπως ἐπίσης μαθήματα ποὺ ἀναφέρονται ἐν τῇ μελέτῃ τῶν κοινωνικῶν δεδομένων ὡς βασικῶν παραγόντων τῆς ἀγωγῆς τῶν ἀγροτοπαίδων.

Εἶναι βασικὴ λοιπὸν ἀνάγκη οἱ σπουδαστὲς τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν ποὺ θὰ κληθῶν μετὰ τὸ τέλος τῶν σπουδῶν τους νὰ προσφέρουν τὰς ὑπηρεσίας τους ἐν τῇ σχολείᾳ ἀγροτικῶν περιοχῶν ἢ νὰ ἀσχοληθῶν μετὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ἐνηλίκων ἀγροτῶν νὰ μνηθῶν ἐν τῇ προβλήματι ποὺ ἀπασχολοῦν τὸν γεωργικὸν πληθυσμόν.

Ἀναμόρφωσις καὶ ἐκσυγχρονισμὸς τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τῶν παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν

Ἡ ἀνάγκη προσαρμογῆς τῆς Παιδείας μας πρὸς τὰς σύγχρονες κοινωνικὰς καὶ οἰκονομικὰς συνθήκας τῆς Χώρας μας, ὅπως αὐτὲς ἐμφανίζονται κατὰ τὴν σημερινὴν ἐξέλιξιν τῆς, ἀπὸ μιᾶς ἀπλῆς ἀγροτικῆς ἐν βιομηχανικῇ, ἐπιβάλλει τὴν ἀναμόρφωσιν τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τῶν διαφόρων σχολῶν Ἐκπαιδευτικῶν Λειτουργῶν καὶ τὴν ὀργάνωσιν τῆς διδακτικῆς ἐργασίας ἐν τῇ Παιδαγωγικῇ Ἀκαδημίᾳ. Οἱ μεταρρυθμίσεις καὶ ὑποδείξεις μας ἐδῶ ἀφοροῦν μονάχα ἐν τῇ διδασκαλίᾳ

τῶν φυσιογνωστικῶν καὶ γεωπονικῶν μαθημάτων τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν. Ἡ μέχρι σήμερα θεωρητικὴ καὶ χωρὶς ἀρκετῆς (ποιοτικὰ καὶ ποσοτικὰ) ἀσκήσεις, διδασκαλία τῆς Φυσικῆς Πειραματικῆς, τῆς Βοτανικῆς καὶ τῆς Ζωολογίας, εἰς τὰς Παιδαγωγικὰς Ἀκαδημίας, δὲν συμβάλλει καθόλου στὴ γενικὴ καὶ παιδαγωγικὴ μόρφωση τῶν σπουδαστῶν.

Εἶναι ἀνάγκη ἢ διδασκαλία τῆς Βοτανικῆς καὶ τῆς Ζωολογίας ν' ἀνατεθῆ σὲ γεωπόνους μὲ παιδαγωγικὴν μόρφωση, πού μὲ τὸν κατάλληλον συνδυασμὸ τῆς θεωρίας μὲ τὴν πράξιν νὰ μπορέσουν νὰ κάνουν τὰ μαθήματα αὐτὰ περισσότερο χρήσιμα.

Ἡ ἀνάθεση τῆς διδασκαλίας τῶν βιολογικῶν αὐτῶν μαθημάτων σὲ παιδαγωγό-γεωπύνο θ' ἀπέβαινε χρήσιμη γιὰ τοὺς τροφίμους τῶν Ἀκαδημιῶν, πού θὰ ἐξοικειώνονταν μὲ τὴ βασικὴ διδακτικὴ ἀρχὴ πού ἀπαιτεῖ τὰ περισσότερα μαθήματα νὰ βασίζονται σὲ παραδείγματα ἀπὸ τὸ ἄμεσο περιβάλλον, ὥστε καὶ περισσότερο ἀντιληπτὰ νὰ γίνονται καὶ πῶ ἐνδιαφέροντα. Μὲ τὴ διδασκαλία τῆς Ἐφαρμοσμένης Βιολογίας καὶ τῆς τεχνολογικῆς γνώσης καὶ ἀσκήσης, θὰ ἔμπαινε τέρμα στὴ βερμπαλιστικὴ καὶ ἄγονη διδασκαλία τῶν μαθημάτων αὐτῶν καὶ ταυτόχρονα θὰ ὀλοκληρώνονταν ἡ θεωρητικὴ κατάρτιση τῶν σπουδαστῶν.

Παράλληλα ἀπαιτεῖται ἡ ἀναθεώρηση καὶ ὁ ἐκσυγχρονισμὸς τῆς διδακτέας ὕλης τῶν Γεωπονικῶν Μαθημάτων πού σήμερα διδάσκονται στὶς Παιδαγωγικὰς Ἀκαδημίας.

Ἡ διδασκόμενη ὕλη δὲν ἀνταποκρίνεται πᾶ πρὸς τὶς σημερινὲς ἀπαιτήσεις. Ἐπιβάλλεται ἐπομένως ἡ ἀντικατάσταση μέρους αὐτῆς μὲ ὠρισμένες ἀπαραίτητες γνώσεις τῆς Γεωπονικῆς Ἐπιστήμης πού ἀναφέρονται στὴν Ἀγροτικὴ Δομικὴ, τὴ Γεωγικὴ Μηχανολογία, τὴν Ἀκισία, τὴ Χωρικὴ Βιοτεχνία, κ.λ.π.

Μὲ τὶς μεταρρυθμίσεις αὐτὲς εἰσάγεται στὶς Παιδαγωγικὰς Ἀκαδημίας ἡ Ἐφαρμοσμένη Ἐπιστήμη καὶ ἡ τεχνολογικὴ γνώση, ἡ δὲ ἀγροτικὴ ἐργασία καθιερώνεται σὰν ἐπισημῆς σημασίας παιδαγωγοῦσα ἀρχή». Στὸ πλαίσιο τῆς διδασκόμενης ὕλης τοῦ θεωρητικοῦ μαθήματος τῶν γεωπονικῶν, ἀντὶ γιὰ τὴ θεωρητικὴ περιγραφὴ γνώσεων γιὰ τὴν Πτηνοτροφία, τὴ Μελισσοκομία, τὴ δενδροκομία κ.λ.π., εἰσάγεται ἡ Ἀγροτικὴ Κοινωνιολογία, ὁ Γεωργικὸς Ἐπαγγελματικὸς Προσανατολισμὸς καὶ ἡ Συνεταιριστικὴ Οἰκονομία. Γι' αὐτὸ οἱ ὥρες διδασκαλίας τῶν Γεωπονικῶν μαθημάτων ἀυξάνονται ἀπὸ 2 εἰς 4 σὲ κάθε τάξη.

Τὰ καθαρὰ τεχνολογικὰ θέματα, ὅπως αὐτὰ πού ἀναφέρονται στὴν ὀπωροκηπευτικὴ, τὴ μελισσοκομία, τὴ γαλακτοκομία, τὴν ἀνθοκομία κ.λ.π., ἀναπτύσσονται καὶ ἐφαρμόζονται στὴ πράξιν, χωρὶς προηγούμενη θεωρητικὴ διδασκαλία ἀπ' αὐτοὺς τοὺς ἴδιους τοὺς σπουδαστῆς μὲ βάση γραπτῆς ὁδηγίης. Γι' αὐτὸ ἐπιβάλλεται ἡ ἐκδοσὴ μικρῶν τευχῶν Pamphlets γιὰ διάφορα γεωργοτεχνικὰ θέματα πού νὰ βοηθοῦν τοὺς σπουδαστῆς τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν στὴν ἀπόκτηση στοιχειωδῶν τεχνικῶν γνώσεων πού ν' ἀρχίζουν ἀπὸ τὰ ἀπλούστερα θέματα (φύτευση ἑνὸς δένδρου προετοιμασία ἑνὸς σπορείου, κατασκευὴ ἑνὸς κονικλῶνα κ.λ.π.) καὶ νὰ φθάνουν στὰ τεχνικὰ στοιχεῖα ἐπισκευῶν, συντήρησης ἢ λειτουργίας τρακτέρ, γεωργικῶν μηχανημάτων κ.λ.π.

Ταυτόχρονα ἐπεκτείνεται ἡ δράση τοῦ καθηγητοῦ τῶν γεωπονικῶν μαθημάτων, στὴν ὀργάνωση ἐργαστηρίων, ἐκθέσεως, μουσείων, σχολικῶν συνεταιρισμῶν, μὲ τὴν εὐρύτερη ἐπικοινωνία του μὲ τὴν ὑπαιθρον καὶ τὸν γεωργικὸ πληθυσμὸ. Ὁ γεωπύνος συνεργάζεται στενὰ μὲ τὸν ψυχολόγο σὲ ψυχολογικὰς ἐρευνῆς καὶ στὴν ἐφαρμογὴ στὰ ἀγροτόπαιδα εἰδικῶν τέστ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ.

Ἐπίσης συμμετέχει στήν ὀργάνωση διδακτικῶν ἀσκήσεων καὶ ὑποδειγματικῶν διδασκαλιῶν σὲ σχολεῖα τῆς γεωργικῆς ὑπαίθρου τῆς ἐπαρχίας ὅπου λειτουργεῖ ἡ Παιδαγωγικὴ Ἀκαδημία.

Ἐπίσης ἀναπτύσσεται εὐρεῖα συνεργασία τοῦ καθηγητῆ τῶν γεωπονικῶν μαθημάτων μὲ τῆς ὑπηρεσίας ἐφαρμογῶν τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας. Τέλος παίρνει μέρος σὲ ἐκπαιδεύσεις ἀγροτοπαίδων καὶ σεμινάρια ἐκπαίδευσης ἀγροτοδιδασκάλων.

Τὸ μάθημα τῆς Ἀγροτικῆς Κοινωνιολογίας. Τὸ μάθημα αὐτὸ περιλαμβάνει τὰ ἑξῆς θέματα:

Τὶ εἶναι ἀγροτικὴ κοινωνία. Τὸ σχέδιον δομῆς του. Ἡ διάρθρωση τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ. Συνεργατικὴ ζωὴ καὶ ἀγροτικὸ περιβάλλον. Παραδοσιακὴ πνευματικὴ κληρονομία. Ὁ ἄνθρωπος καὶ ἡ Γῆ του. Ἀγροτικὴ δραστηριότητα καὶ κοινωνικὴ ἰσότητα. Χαρακτηρὲς τῆς προσωπικότητος καὶ γεωργικὴ πείρα. Ἀγροτικὴ οἰκογένεια. Ρεῦμα ἀστυφιλίας. Κινητικότητα ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ. Γνωριμία μὲ τὸν πολιτισμὸν. Ἡ ἀγροτικὴ ἐπιχείρηση. Προσαρμογὴ τῆς Γεωργίας πρὸς τὴν Ἐθνικὴ καὶ Παγκόσμιαν Οἰκονομίαν. Ἀγροτικὴ κοινότητα. Ὅμαδες μὲ εἰδικὰ ἐνδιαφέροντα. Ἀστικοαγροτικὴ σχέσις. Ἐπίπεδα ζωῆς. Παιδεία. Θρησκεία. Ἀγροτικὴ Ἐκκλησία. Ψυχαγωγικὴ καὶ ἐκπολιτιστικὴ δραστηριότητες. Ὑγιεινὴ τοῦ χωριοῦ. Ἀγροτικὴ Κοινωνικὴ Πρόνοια. Τοπικὴ Ἀρχὴ. Ἀγροτικὴ Οἰκονομία. Ἡ Τεχνικὴ. Ἡ ἐπίδρασις τῆς πόλεως στὸ χωριό. Ψυχολογία τοῦ παιδιοῦ τοῦ ἀγρότη. Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ παιδιοῦ μέσα στὸ ἀγροτικὸ περιβάλλον. Ἡ ψυχικὴ ἰδιορρυθμία τοῦ παιδιοῦ. (Ἡ σκέψις του, ἡ τέχνη, τὸ αὐτοσυναίσθημά του, ἠθικὴ ἐξέλιξις, ἡ θρησκευτικότητά του). Ἡ σωματικὴ καὶ πνευματικὴ ἐξέλιξις τοῦ νέου. Ἡ γενετήσια ζωὴ τῆς ἀγροτικῆς νεολαίας.

Οἱ γεωργικὲς ἐργασίαι στὶς παιδαγωγικὲς Ἀκαδημίας

Τὸ ἐπίκεντρο τῶν ἐργασιῶν τῶν σπουδαστῶν στὸ ὑπαίθρο εἶναι σήμερον ὁ σχολικὸς κῆπος.

Οἱ ἐργασίαι ὁμῶς τῶν σπουδαστῶν δὲν θὰ πρέπει νὰ περιορίζωνται στὸ ἑξῆς μονάχα στὸ στενὸ χῶρον τοῦ σχολικοῦ κήπου, ὅπου θ' ἀσχοῦνται περισσότερο οἱ μαθητὲς τοῦ Πρότυπου Δημοτικοῦ Σχολείου, ἀλλὰ θὰ ἐπεκτείνωνται καὶ σὲ ἐπισκέψεις καὶ γεωργικὲς ἐργασίαι σὲ διάφορα ἀγροκτῆματα τῶν περιοχῶν, πτηνοτροφεία, μελισσοκομεῖα κ.λ.π. Ταυτόχρονα ὁμῶς αὐτοὶ θ' ἀσχοῦνται στὴ χρῆσιν καὶ κατασκευὴν ὀπτικοακουστικῶν μέσων, τὴν ὀργάνωσιν ἐπιδείξεων μὲ γεωργικὸν χαρακτῆρα, προβολῶν καὶ τέλος τὴν ἐκτέλεσιν ἐργαστηριακῶν ἀσκήσεων.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΓΕΩΠΟΝΩΝ

Γιὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν θέσεων καθηγητῶν τῶν γεωπονικῶν καὶ φυσιογνωστικῶν μαθημάτων στὰ διάφορα «ἀγροτικὰ γυμνάσια» καὶ τὶς Ἀγροτικὲς Παιδαγωγικὲς Ἀκαδημίας τῆς χώρας θὰ χρειασθοῦν πάνω ἀπὸ 500 ἀπόφοιτοι Γεωπονικῶν Ἐπιστημῶν.

Οἱ καθηγητὲς αὐτοὶ πρέπει νὰ διαθέτουν ἄριστα θεωρητικὰ καὶ πρακτικὰ προσόντα. Αὐτοὶ θὰ διδάξουν τὰ γεωπονικὰ μαθήματα, τὸν Γεωργικὸ Ἐπαγγελματικὸν Προσανατολισμὸν, τὴν Ψυχολογίαν τῶν Ἀγροτοπαίδων καὶ τὴν Ἀγροτικὴν Κοινωνιολογίαν εἰς τὰς Παιδαγωγικὰς Ἀκαδημίας καὶ τὰ ἀγροτικὰ γυμνάσια πρέπει ὄχι μόνον νὰ κατέχουν καλὰ τὴν εἰδικότητά του ἀλλὰ νὰ γνωρίζουν τὶς ψυχολογικὰς, παιδαγωγικὰς καὶ κοινωνικὰς πλευρὰς τοῦ μαθήματός τους. Γι' αὐτὸ τὸ

λόγο είναι αναγκαία ή ίδρυση στη ΣΕΛΕΓΕ ειδικού τμήματος για την επιμόρφωση των πτυχιούχων εκείνων γεωπόνων που θα χρησιμοποιηθούν σαν καθηγητές και εκπαιδευτές στα εκπαιδευτικά ιδρύματα, που αναφέραμε. Η εκπαίδευση αυτή θα είναι διάρκειας 9 μηνών, το δε πρόγραμμα περιλαμβάνει: Παιδαγωγικά (Άρχές Ψυχολογίας, Ψυχολογία του Άγρότη, Ίστορία της Παιδαγωγικής, Γενική Διδακτική, Μέθοδοι Διδασκαλίας του γεωργικού μαθήματος κ.λ.π.). Είσαγωγή στη Φιλοσοφία, Ψυχολογία Παιδικής και Έφηβικης ηλικίας, Χαρακτηρολογία. Οικονομικά και Κοινωνικά Μαθήματα (Άρχές Συνεταιριστικής Οικονομίας, Έλληνική Άγροτική Οικονομία, Η Γεωργία στο Πλαίσιο της Έθνικης Οικονομίας και οι προοπτικές της Κοινής Ευρωπαϊκής Άγοράς, Οργάνωση και Διαχείριση Σχολικού Άγροκτηπίου, Άγροτική Κοινωνιολογία, Οικογενειακή Κοινωνιολογία. Τεχνικά Μαθήματα (Γεωργικοί Έφαρμογαι, Σύγχρονα Προγράμματα βελτίωσης της παραγωγής, Έμπορία γεωργικών προϊόντων, Σύγχρονες αντιλήψεις στη Διαχείριση των Άγροτικών Επιχειρήσεων, Συντήρηση Πλουτοπαραγωγικών Πηγών). Ειδικά Μαθήματα (Γεωργική και Άγροτική Εκπαίδευση, Γεωργικός Έπαγγελματικός Προσανατολισμός. Η Χρήση των οπτικοακουστικών μέσων στη Διδασκαλία των Γεωργικών Μαθημάτων, Σύγχρονες Μέθοδοι Γεωργικής Έρευνας, Διοίκηση Γεωργικών Σχολείων. Ειδική Διδακτική (Σχέδιο στον πίνακα, ασκήσεις εφαρμοσμένης βιολογίας). Γενικά Μαθήματα. (Τα άγροτικά και γεωργικά σχολεία και αι πρόοδοι της Παιδείας σ' άλλες χώρες, Παιδαγωγικά αποκτήματα απ' τη διδασκαλία του μαθήματος της Γεωπονίας, Ίστορία και Μελέτη της Οργάνωσης των Άγροτικών και Γεωργικών Σχολών, Μέθοδοι διεξαγωγής ομαδικών συζητήσεων, Ανθρώπινες Σχέσεις στην Άγροτική ύπαιθρο, κλπ.)

Τα θεωρητικά παιδαγωγικά και τεχνικά μαθήματα πρέπει να συνοδεύονται από πρακτικές ασκήσεις, ομαδικές συζητήσεις, προσωπικές έρευνες κλπ. Γι' αυτό ή Σχολή που θα επιμορφώσει παιδαγωγικά τους γεωπόνους πρέπει να είναι εξοπλισμένη με υλικόν διδασκαλίας και παιδαγωγικής έρευνας και να διαθέτη βιβλιοθήκη καλά εφοδιασμένη με γεωργικά περιοδικά, παιδαγωγικά έργα και με βοηθητικά βιβλία.

Παράλληλα, είναι επιβεβλημένη ή οργάνωση σεμιναρίων για ενημέρωση των άγροτοδασκάλων σε θέματα ειδικής διδακτικής γεωργικού μαθήματος, οργάνωσης και διοίκησης άγροτικών σχολών, ανάλυση επαγγέλματος, οργάνωσης γεωργικής εργασίας, γεωργικών εφαρμογών κλπ. Τα μαθήματα κι εδώ θα συνοδεύονται από διάφορες επιδείξεις και πρακτικές ασκήσεις (χρήση οπτικοακουστικών μέσων στη διδασκαλία του μαθήματος, κατασκευή προχείρων εποπτικών μέσων κλπ.).

Η συμβολή του ραδιοφώνου και της τηλεόρασης στην Άγροτική Εκπαίδευση

Η τηλεόραση και το ραδιόφωνο αποδεικνύονται παντού μεγάλα μορφωτικά μέσα για την άγροτική νεολαία, ιδίως για τα άγροτόπαιδα των απομονωμένων ορεινών χωριών. Τα μέσα αυτά και ιδίως ή τηλεόραση, έχουν μοναδική δύναμη συγκέντρωσης του μαθητή. Στη χώρα μας μελετάται ή ίδρυση Σταθμού Τηλεόρασης. Θα μπορούσαν από τώρα να προγραμματισθούν κανονικά μαθήματα άγροτικής στοιχειώδους και μέσης εκπαίδευσης καθώς και γεωργοτεχνικά μαθήματα, σε καθημερινές εκπομπές του Σταθμού και από επίλεκτους δασκάλους και καθηγητές

τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας. Τέλος θὰ πρέπει νὰ ἐπακολουθοῦν συζητήσεις ἐπάνω στὰ προγράμματα, αὐτά, ἔτσι ὥστε τὰ ἀγροτόπαιδα νὰ μποροῦν ν' ἀναπτύσσουν τὶς ἀπόψεις τους, νὰ καλλιεργοῦν τὸ πνεῦμα τῆς ἐλεύθερης γνώμης καὶ νὰ γυμνάζουν τὴ σκέψη τους.

Κ.Ι. Ἀνανιάδης καὶ Γ.Π. Μαραγκουδάκης

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ΑΝΑΝΙΑΔΗΣ Κ.: «Ἡ Γεωργικὴ Ἐκπαίδευσις εἰς τὴν Νορβηγίαν» Ἀγροτ. Οἰκονομία, 1962.
- ΑΝΤΩΝΑΚΑΚΗ ΝΙΚΗ: «Αἱ γενικαὶ ἀρχαὶ τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Μεταρρυθμίσεως» (Ἄρ. Δελτίου ΥΜΣ 8).
- ΑΝΤΩΝΑΚΑΚΗ ΝΙΚΗ: «Διεθνεῖς τάσεις τῆς μεταπολεμικῆς ἐκπαιδευτικῆς πολιτικῆς» (Ἄρ. Δελτίου ΥΜΣ 8).
- ΑΝΤΩΝΑΚΑΚΗ ΝΙΚΗ: «Community School - Part One», Columbia. «Ἡ Κοινοτικὴ Παιδεία» - Ὀμιλία εἰς Συνέδριον Δημοδιδασκάλων.
- ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ ΧΡΥΣΟΣ: «Ἐκπαίδευσις καὶ ἀνάπτυξις εἰς τὸν τομέα τῆς Γεωργίας». Περιοδ. «Νέα Οἰκονομία» Μάρτιος 1963.
- ΖΑΜΠΟΥΝΗΣ ΣΤΑΜ.: «Σύγχρονα προβλήματα γεωργικῆς ἐκπαιδεύσεως», «Περιοδ. Ἀγροτικὴ Οἰκονομία», Τεύχος 35, 1963.
- ΖΟΜΠΙΑΝΑΚΗΣ Γ.: «Πρόβλήματα τῶν Ἀγροτικῶν μας Σχολείων» Τόμ. Α' Ἐκδ. Σχολεῖο καὶ Ζωή.
- ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ ΠΥΡΣΟΣ: Συμπλ. Τόμ. Β'. Ἡ Γεωργικὴ Ἐκπαίδευσις ἐν Ἑλλάδι» 1964.
- FITZGERALD - FITZGERALD: «Methods and Curricula in elementary Education» the Bruce Publishing Company, Milwaukee 1955.
- HUGGETT A. J. - BLOUGH G. O.: «Elementary - School Science and how to Teach It».
- ΚΙΤΣΙΚΗΣ ΝΙΚ.: «Τεχνικὴ Παιδεία καὶ Οἰκονομικὴ Ἀνάπτυξις», Περιοδ. «Νέα Οἰκονομία», Μάρτιος 1963.
- ΜΑΡΑΓΚΟΥΔΑΚΗΣ ΓΕΩΡ.: «Παράθεσις καὶ Μάθησις εἰς τὸ Σχολεῖον», Δελτίον ΥΜΣ, Τόμ. Ε, ἀρ. 21 - 1962.
- ΜΑΚΡΗΣ ΑΘΑΝ.: «Agricultural Education in Africa» (FAO, No 1147).
- ΜΑΚΡΗΣ ΑΘΑΝ.: «La Formation et le Perfectionnement des Professeurs d' Enseignement Professionnel Agricole» (OOSA, 38 - 1961). Docum. Serie 1963 Alimentation et Agriculture.
- ΜΗΧΙΩΤΗΣ ΧΑΡ.: ἙΛΛΑΣ - Σύγχρονα προβλήματα, Κεφ. Ἑλλην. Γεωργία - 1962.
- MACOMBER C. FREEMAN: «Principles of Teaching in the Elementary School» Amer. book Company, N. Y. 1954.
- MINISTERO DELLA PUBBLICA: «L' Esperimento di Scuola Media Unificata», Roma, Italia:
- ΝΗΣΙΩΤΗΣ Β.: «Τὸ ἐκπαιδευτικὸ μὲς πρόβλημα». Περ. Σύγχρον. Θέματα, Δεκ. 1962.
- ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΥ ΧΑΡ.: «Ἀνάγκη ἐναρμονίσεως τῆς Βασικῆς Μορφώσεως καὶ τῆς εἰδικῆς Ἀγροτεχνικῆς Ἐκπαιδεύσεως» 1961, Ἀθῆναι.
- ΠΛΑΣΤΗΡΑΣ ΓΕΩΡΓ.: «Ἐξελικτικαὶ τάσεις τῆς Γεωργίας», Δελτίον Ὑπηρεσίας Γεωργικῶν Ἐφαρμογῶν, 1964.
- ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΥ ΧΑΡ.: «Ἡ Συμβολὴ τῆς Παιδείας εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Χωρικῆς Οἰκονομίας τῆς Ἑλλάδος». 1963, Ἀθῆναι.
- ΠΟΤΕΜΑΓΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ: (24 Ἰουνίου 1957 - 10 Ἰανουαρίου 1958).
- U. S. DEPARTMENT OF HEALTH, EDUCATION AND WELFARE: «Unit Planning and Teaching in Elementary Social Studies» Washington 1963.
- YEARBOOK 32 No: «The National Elementary Principal Science For today's Children».

